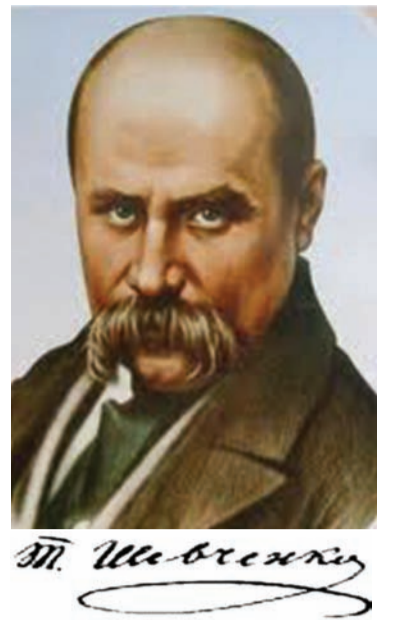

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXV. № 11-12 (червень) 2018

На Позачерговому З'їзді
Союзу Українців Румунії
виступає голова СУРу,
депутат у Румунському
Парламенті
Микола Мирослав
Петрецький

Прочитайте:

- ❖ Позачерговий з'їзд Союзу Українців Румунії у Сігету Мармацієй
- ❖ Звіт про ідентичність етнічної спільноти українців Румунії між цілями і реаліями
- ❖ Резолюція Позачергового З'їзду СУРу
- ❖ Президент Світового Конгресу Українців Євген Чолій здійснив візит до Румунії
- ❖ Не так ті вороги – як «добрії люди»
- ❖ Жар-птиця
- ❖ Село Балківці понад 100 років тому мовою цифр

ДО З'ІЗДУ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ЗА ЄДНІСТЬ

«Розкуйтеся, братайтеся!...
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!»

(Т.Г. Шевченко: І мертвим, і живим,
і ненародженим землякам моїм...)

Щоб позбавити народ чи народність правильного зростання, достатньо отруїти йому/їй свідомість. Що таке свідомість? Вважаємо, що це духовний результат вільного обрання різновидних інформацій з поля Верховної/Божої Мудрості, на основі яких людина відноситься до складових Всесвіту, включно до свого ближнього, задля досягнення життєвої мети.

Філософські тлумачення та Біблійні вчення дійшли висновку, що головною метою людського життя – це добро. Що добро будувється тільки добром, що загальне добро ґрунтується на добрі кожного зокрема – це аксіома. Що добро неможливо будувати насильно – перевірено в історії людства.

Коли щось погрожує добру всередині чи ззовні, індивід чи спільнота зараз це відчувають, бо знаходяться постійно під впливом імпульсів Верховного інформаційного поля. Інтуїтивно чи ні, індивід чи народність знаходять завжди порятунком у **єдності!**

Єдність може набирати різних форм: від релігійної єдності до політичної, від етнічної до культурної, від воєнної до цехової і т.п. Практика людського життя та міжлюдських відносин продемонструвала на переконливому рівні, що така єдність є обмеженою в часі і в просторі та підпорядкована як успіхам, так і поразкам. Тоді, безумовно, виникає запитання: Існує і непоборна **єдність**?

Людська мудрість дає рішучу і чітку відповідь: Так, існує непоборна єдність – це **ДУХОВНА ЄДНІСТЬ!**

Суть цього поняття можна легко усвідомити на основі однієї з найголовніших філософських засад Григорія Савича Сковороди, а саме постулату «сродної праці». Український мудрець вважає, що людина чинить добро тільки якщо наслідуює природжену здібність, Божий дар, за допомогою котрого виявляє власну особистість у служінні собі і ближньому, а така праця робить її щасливою і, навпаки, хто не працює відповідно сродній праці – той нещасливий: «... при одному і тому ж стані життя один ублажається, а інший окаянствує, одного військовий сан прославляє, а іншого осоромлює; одному царський вінець приносить благословення, славу, безсмертя, а другого звергає в п'ятому кромішню з прокляттям імені його...» (Г. Сковорода: «Сад божественних пісень», Київ, 2007, стр. 264).

Означає, що **духовна єдність** це відкриття в людині конкретного святого призначення та виконання його, це переконання, що кожна людина є бенефіціантом якогось святого призначення, котрого повинна наслідувати, це непохитне розуміння, що власна індивідуальність виявляється тільки в суспільному угрупованні, тільки за допомогою цього та в умовах служіння йому, за що цей соціум оцінює і захищає кожного зокрема та всіх разом.

Суспільні угруповання/соціуми починають

від сім'ї, продовжуються родом, плем'ям або народністю та кінчаються народом. Згідно з вченням Святого Письма, але й міфо-історичними даними/фактами, народи створились за Божим велінням поступовим єднанням родів-племен, творячи кожний свою рідну мову та плекаючи певні, властиві йому, здібності.

Отже, розділяти народ, навіть і на його початкові складові, – це йти проти людської історичної еволюції або непростимий гріх спотворення Божого Порядку, як навчає мудрий В'яса, котрому приписується авторство «Магабхарати» – однієї з найвизначніших поем стародавнього світу.

*

Уявімо собі українців розподілених на русичів та русинів, на гуцулів та лемків, або на полян, улличів, тиверців, дулібів, сіверян і т.д. Яка гарна, а головно легка здобич для «недрузів»!

*

За приклад **ДУХОВНОЇ ЄДНОСТІ** наведу жертвоне ставлення українських безіменних в більшій мірі героїв-любителів рідного народу/краю, від Київської Русі до сьогоднішніх укропів-кіборгів. Те, що пронизує наскрізь їхнє єство, незалежно від історичного часу, є дух свободи, цінування волі, яку треба вибороти і захищати, що було здійснено тільки в єдності.

Можливо, щоб синтагма «жертвоне ставлення» втратила своє первинне значення, стала невідповідною в понятті крайньої життєвої жертви у двадцять першому столітті, принаймні для нас, українців з Румунії. І українці України не думали, що їм доведеться в цьому віці збройно захищати свободу країни/народу. Вони це роблять, бо волелюбний дух єднав і єднає їх.

Загляймо у вічі їхньої історичності!

У Київській Русі великою вартістю славилось бойове мистецтво. Найпотужніми бойовими формуваннями були княжі **дружини**. Саме слово вже говорить про єдність задля зростання сили. Коли княжі дружини ставали поряд з великим Київським князем, були непоборними, а коли виникали непорозуміння, зазнавали часто непоправних поразок. Народний співець Боян так гарно «прикро» оспівує це у шедевр «Слово о полку Ігоревім».

Дружинники були справжні рицарі, вони були і воїнами і радниками князя, їхні героїчні подвиги оспівувались народом.

Козацька нація – одне із почесних іменувань українського народу. Козацький дух, це дух єдності і свободи. Ці воїни об'єднувались у загони, звані «козацький кіш», і давали відсіч всім формам поневолення народу або порушення українських кордонів чи то з боку турко-татарів, чи поляків, чи інших противників свободи народу.

Об'єднані великим гетьманом Богданом Хмельницьким козаки провели національно-визвольну боротьбу за праотчий край.

Недрузі зрозуміли скоро цю силу духовного об'єднання і почалось роз'єднання/розподіл, то на низових козаків, то на правобережних, то на реєстрових, а «заохочування» «чорних рад» довело скоро до «солодкого» уярмлення – дивись Грамота для дворянства, поступове скасування Гетьманщини, головні політико-історичні події вісімнадцятого століття.

Опришки – це воїни повстанці, що об'єднувались в малі загони під проводом найвідважнішого, котрий в короткі часи ставав народним героєм, оспівувався в баладах, піснях (Довбуш, Муха, Кобилиця), але які завжди відчували єдність народу до їхньої боротьби за волю. Волелюбні гірняки чи селяни переховували їх, допомагали продовольством чи корисними інформаціями. Ставали козаками чи опришками тільки особи твердого характеру, котрі хотіли і були в змозі боротись за власну свободу і за свободу народу.

В народній пам'яті опришки легендарні і непереможні герої, їх перемогти чи знищити недрузі могли тільки за допомогою зрадників, для котрих свобода чи життя побратима коштувала часто менше тридцяти срібняків.

Січові стрільці – почали формуватись ще до першої світової війни в молодіжних організаціях «Сокіл» та «Січ», які мріяли про незалежну Українську державу. Під час війни вони опинились між двома недружніми потужними імперіями: Царською Російською та Австро-Угорською.

Насправді, вони стали складовою Армії Української Народної Республіки (УНР). Спершу були добровольцями, а потім діяли на принципах регулярного війська.

Правда, що спершу вони належали австрійському ландштурму, де з кількадесят тисяч добровольців було обрано дві з половиною тисячі. Перший курінь січових стрільців створився з полонених з австро-угорської армії. Їхнє число збільшувалось скоро. Створили свої полки піхотинців, кавалерії та артилерії. Самодисципліна забезпечувала сильний воєнний вишкіл, теоретична підготовка – на основі підручників на українській мові.

Січові стрільці були високо національно свідомі люди, котрих духовно єднала єдина і незалежна історична Україна. УСС – була перша спроба створити національну армію, а в понад 700 тис. кв. км. площі та 48-мільйонній тодішній Україні це означало серйозну силу. Недрузі зрозуміли цю невідгоду для них і не допустили, а зрадництвом і спровокуванням міжусобиць та залученням до великої імперії спотворили **Велику Духовну Єдність** Українських Січових Стрільців (УСС), яких було ліквідовано.

Євсебій ФРАСИНЮК

(Продовження на 12 стор.)

ПОЗАЧЕРГОВИЙ З'ЇЗД СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ У СІГЕТУ МАРМАЦІЄЙ

На своєму засіданні з 18-19 червня 2018 року Рада Союзу Українців Румунії постановила скликання Позачергового З'їзду Союзу Українців Румунії в день 23 червня у Сігету Мармацієй з таким порядком денним:

- Діяльність СУРу за період, що минув від VII-го З'їзду.
  - Діяльність депутата Союзу Українців Румунії у Парламенті Румунії.
  - Єдність та ідентичність етнічної спільноти українців Румунії між цілями і реаліями.
  - Фінансовий звіт на 2016-2017 рр.
- Були представлені і звіти певних комісій.

У З'їзді взяли участь делегати від усіх повітових філій на основі пропорційності. Голова Союзу Українців Румунії Микола Мирослав Петрецький представив згадані звіти про діяльність нашої організації, а також аналіз стану єдності на ідентичності української громади в даний період.

Представлені матеріали були обговорені та оцінені делегатами.

На завершення роботи представницького зібрання української громади була прийнята Резолюція Позачергового З'їзду Союзу Українців Румунії.

У роботі Позачергового З'їзду Союзу Українців Румунії взяли участь і виступили з словом Євген Чолій – президент Світового Конгресу Українців та Ярослав Хортяні – президент Європейського Конгресу Українців.

11 липня цього року виповниться рік від прийняття 10 параграфів Резолюції, представленої Радою на засіданні в м. Клуж-Напока. Минулий відтоді час підтверджує і навіть підсилює важливість цього документа для життя і праці всієї нашої етнічної спільноти.

Вам відомий цей документ. Він був розповсюджений за допомогою всіх засобів спілкування проводу Союзу з його членами. Також

він був поширений українською та румунською мовами як документ цього Конгресу. Я не хочу ієрархізувати пункти порядку денного, бо кожен з них по-своєму важливий. Проте я не можу не висловити думку, що обговорення і прийняття клузької Резолюції як Резолюції

ЗВІТ про ідентичність етнічної спільноти українців Румунії між цілями і реаліями

З'їзду СУРу, власне, виправдовує скликання теперішнього З'їзду.

Я вважаю зайвим наголошувати на важливості єдності в умовах прозорості і на демократичних основах такої організації, як наша, у протиставленні з недоліками, які можуть виникнути, якщо в житті організації буде окультизм, дріб'язковість, підпорядкування особистим інтересам, кар'єризм, ухилення від відповідальності. Одним словом, це не принципово і на виду, а через плітки, формування груп, конфлікти та обмани тим більше.

Я кажу, що це зайве, тому що Резолюцію, прийняту 11 липня 2017 р., члени СУР зустріли з довірою і щирістю, а зміст цього документа ніхто не поставив під сумнів.

Але це широке внутрішнє злиття не звільняє нас від зовнішніх випробовувань, деяких із них досить небезпечних. Навіть хочу підкреслити: **дедалі небезпечніших.**

Вам відомо, що в 2012 році група злочинців намагалася привласнити ідентичність та спадщину СУРу. Але невдача не зупинила їх. 18 травня цього року групка із близько 20 осіб посміла прийти до Суду 1-го сектору Бухареста, знову ж під фальшивою ідентичністю СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ, нахабно використовуючи навіть емблему, юридичну адресу та інші наші ідентифікаційні ознаки, вимагаючи офіційної реєстрації їх власних рішень замість наших рішень.

Звичайно, ми будемо реагувати, застосовуючи найдієвіші правові засоби, але поки такі ситуації вирішуються в інстанціях, діяльність Союзу може відчувати потрясіння, а його імідж, насправді, імідж нашої організації, постраждає. Згадайте, скільки плутанини і скільки зла спричинила підступність Марочка Йона, який подав до суду усіх 160 делегатів попереднього З'їзду, аби ускладнити судову справу, яка продовжується вже роками саме через велику кількість невинних, викликаних до інстанції.

Я хочу відкрито заявити перед З'їздом, що такі випробовування нашої єдності не випадкові. Деякі пов'язані із сумнівом щодо нашої етнічної ідентичності. Хіба можна уявити собі чогось гіршого? І все ж таки, з'являються товариства гуцулів, козаків, підкарпатських русинів та інші. Ми повинні чітко розмежовувати свободу вибору кожного і підпільну маніпуляцію, запланований підрив національної свідомості. Якщо ми будемо байдуже спостерігати за підпільними кампаніями зі спробами залучити до них українців, то врешті ми станемо незначною громадою, із слабким голосом у справі захисту прав, гарантованих Конституцією, ми скотимося до втрати національної ідентичності. Спокушатися бозна-якими хитрими обіцянками, заохочуватися брехливими агітаціями, продаватися за хабаря сумнівного походження, віддалятися від своєї громади, від своєї ідентичності, рідної мови, культури, від своїх предків – це недостойно для українця.

Нам не треба забувати, що питання єдності тісно пов'язане із питанням внутрішньої демократії. Провід, обраний вами на VII-му З'їзді СУРу, поставив перед собою завдання позбутися давніх суперництв та добре співпрацювати з усіма повітовими організаціями, оцінюючи кожен організацію

та кожен людину за результатами діяльності, а не за симпатіями та антипатіями.

Як голова СУРу я задоволений покращенням співпраці з Тіміською, Арадською і, особливо, Сучавською організаціями. У Сучаві у нас ще є

проблема – Боднар, який порушує Резолюцію єдності, але я переконаний, що повітова організація, очолена паном Савчуком, розв'яже справу статутно. Я очікую більшого урівноваження та гарантій щодо об'єктивності у зв'язку з тіміським конфліктом між керівництвом філії і організацією села Щука. Я не зрозумів, які причини призвели до спроби змінити місцевий провід. Існують або можуть з'явитися й інші ситуації такого роду. Щоб вирішити їх у **душій єдності** та демократії, щоб **єдність** не стала пустослів'ям, я пропоную доповнити Клузьку Резолюцію ще одним параграфом і завести його після теперішнього 9-го параграфу із наступним змістом:

10. З'їзд закликає РАДУ СОЮЗУ, відповідно до статті 17 Статуту, приділяти повну увагу можливим конфліктам між місцевими організаціями та керівництвами повітових організацій, аналізуючи ситуацію на місці, вислуховуючи всі сторони конфлікту та приймаючи рішення згідно з доведеними фактами, але й беручи до уваги конкретні результати, отримані в діяльності СУР.

Отже, теперішній 10-й параграф Резолюції стане 11-им.

Також назва цього важливого документа має бути актуалізована таким чином: Резолюція Позачергового З'їзду СУР від 23 червня 2018 року за єдність нашої етнічної спільноти.

ЗВІТ КОМІСІЇ З ПИТАНЬ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Добре володіти, крім румунської, державної, й своєю рідною українською мовою, означає бути двічі людиною, посідати дві культури, два духовні світи, мати ширший кругозір світоприймання – значить бути багатшим. При цьому, слід не забувати, що рідну мову ніхто не успадковує так собі механічно, як будь-яке інше майно, її треба вивчати, плекати й постійно збагачувати. Навчання української мови в сучасній школі має бути орієнтоване на життєві потреби учнів, допомагати їм упоратися з реальними проблемами, які пов'язані з користуванням мови. Це особливо актуально для учнів, які вчаться у загальноосвітніх навчальних закладах Румунії, тому що україномовне середовище користується не літературною українською мовою, а переважно діалектними говірками. Тому вивчення рідної мови посідає одне з провідних місць у системі навчальних дисциплін середньої школи.

Важливим пріоритетним напрямом етнокультурної політики СУРу є відродження звичаїв і традицій української меншини, всебічний розвиток їхнього самодіяльного та професійного мистецтва, створення умов для підготовки творчої інтелігенції, а також збереження й охорона пам'яток культури та історії. Етнокультурна основа, поряд із рідною мовою, є найглибшою й найміцнішою основою сучасної національної самосвідомості.

З метою запровадження постійного механізму консультацій з громадськістю та школою, при СУРі функціонує Комісія з питань науки та освіти, в якій працюють спеціалісти, що відповідають за освіту на рідній мові. Я переконана, що саме школа є тим цілющим джерелом підживлення самобутньої культури українців Румунії, гарантією збереження в її середовищі материнської мови, як визначальної ознаки існування національної громади.

Я радію, що у нас є молодий лідер, Микола Мирослав Петрецький, голова СУРу і Депутат в Парламенті Румунії, який зрозумів важливість та необхідність вивчення української мови, і тому приділив особливу увагу цьому питанню, залучившись особисто до пошуку рішень. За останні два роки здійснено комплекс організаційних заходів, спрямованих на практичне вирішення проблем задоволення освітніх потреб української меншини, що проживає в Румунії. Таким чином, особливу увагу було приділено двом складовим: людським ресурсам (учням та викладачам) та матеріальним ресурсам.

Перша складова найважлива – це учні. Для них було запроваджено ряд конкурсів та освітніх заходів, спрямованих на українську мову і літературу, історію, традиції та міжкультурний діалог, що розвиваються у партнерстві між Союзом українців Румунії та Міністерством національного виховання Румунії. Згадаю тільки найважливіші:

Конкурс Історія та традиції українців Румунії.

Конкурс Історія та традиції українців Румунії призначений для учнів чотирьох вікових категорій: I Дошкільнята; II: Початкові класи; III: Гімназійні класи; IV: Ліцейні класи і розгортається у партнерстві між Союзом українців Румунії, Міністерством національного виховання та Національним Коледжом «Міхай Емінеску» м. Сучава. Конкурс відбувається у трьох розділах:

- Розділ фотографії. В конкурс поступають роботи на наступні теми:
- Звичаї та традиції (Зимові свята у моїй родині /в моєму селі, наприклад: Свята вечерея, колядники, релігійне служіння, весільні /хрещені звичаї, Великодні традиції і т.д.
- Традиційні предмети (наприклад, традицій-

ні, автентичні костюми, блюда, вишиті рушники, писанки, музичні інструменти, специфічні українській меншині, традиційні прикраси і т.д., Моє село /моя школа;)

Розділ есе «Наші скарби». В конкурс вступають роботи, що містять 2–3 сторінки у форматі «doc», редаговані рідною мовою разом з презентацією «Power Point» до максимум 20 слайдів.

Були запропоновані наступні теми: Історія місцевості, Легенди про назву місцевості/ географічної зони; Місця, звідки прийшли українці, періоди поселення в різних регіонах Румунії; Монастирі, вулиці та історичні будинки, пам'ятники героям, репрезентативні пам'ятники української громади в Румунії; Мистецтво, традиційні заняття українців (шиття, ткацтво, в'язання, писанкарство), опис традиційного народного одягу, музичні інструменти, кулінарні традиції; Традиції видатних подій у житті громади: хрещення, заручини, весілля, похорони; Релігійне життя: релігійні конфесії, українці старого стилю за релігійним календарем; Особистості української культури: письменники, літературознавці, художники, композитори; Внесок української громади до румунського національного надбання; Інтерференція між українською та іншими меншинами, які проживають в Румунії, Українська громада в третьому тисячолітті; Європейська інтеграція.

Розділ Представлення одного звичаю (весілля /хрещення / похорон /Великдень /Різдво /Святого-Андрія /П'ятидесятниця /Новий рік /стібка /сова /ігри, що стосуються свят і т.д.). Учні представляють, у формі п'єси, звичай/традицію, специфічну для регіону/місцевості, де вони проживають, одягнені в українських народних костюмах, специфічних для цієї місцевості.

Конкурс добре відомий у школах, де вивчається рідна мова, як доказ – його організація щороку. Міністерство національного виховання виділяє через Шкільний інспекторат Сучави для проведення цього конкурсу суму грошей для премій та відзнак. Ця сума доповнена щороку Союзом українців Румунії, забезпечуючи, таким чином, всім учасникам транспорт, житло, дипломи та солодощі. Ще раз поздоровляю пані Лучію Міжок за ініціативу такого проекту, усіх залучених учнів та викладачів, і дякую за щорічну фінансову підтримку СУРу.

Конкурс Декламування української поезії

Це вже традиційний, добре відомий всім конкурс, ініційований та організований Мирославом Петрецьким, головою Марамороської філії СУРу. Цього року переможці отримали гарні призи – фотоапарати.

Національна Олімпіада з української мови та літератури.

Щороку організуємо Національну Олімпіаду з української мови та літератури. Національна Олімпіада це не лише конкурс, а і свято успіху, і ми з нетерпінням щороку чекаємо на нього. Це свято організовано спеціально для учнів, це

винагорода за щоденну сумлінну працю, за відмову від більш легкого дозвілля, за подолання труднощів. Тут вшановуються три складові визначного результату: це талант, прихильність фортуни та копітка праця. Учні, вчителі і батьки знають ціну великого результату, знають, як це складно, скільки зусиль треба докласти. Значення цього конкурсу важко переоцінити – це і нагородження тих, хто власними здібностями досяг перемоги, і підвищення цінності навчання та знань в очах колег та друзів, в очах суспільства. Це престижний, надзвичайно важливий для українського шкільництва конкурс. З бюджету Міністерства національного виховання виділено через Шкільний Інспекторат який виступає організатором, певну суму для організації та проведення Олімпіади, для організаційних витрат, для проживання та харчування учнів-учасників та супроводжуваних вчителів та нагородження 18-ми преміями I, II, III ступеня та 6 відзнаками. Витрати на транспорт, проживання та харчування для членів Центральної комісії покриваються через шкільні інспекторати, з яких вони прибувають, з суми, виділеної Міністерством національного виховання на такі дії. До цієї суми доданий внесок Шкільного Інспекторату, який виступає організатором олімпіади, але найбільша фінансова підтримка, надана при організації цього конкурсу, є з боку СУРу, матеріалізована у преміях для учнів переможців та усіх учасників, забезпечення артистичного моменту та доповнення коштів, виділених міністерством на розміщення, проживання та харчування учнів-учасників, супроводжуваних вчителів та членів центральної комісії, у готелі.

Олімпіада, крім перевірки знань з української мови та літератури, є доброю нагодою для обміну досвідом. За їхню працю учні були нагороджені грошовими преміями з боку Міністерства

національного виховання Румунії, від Союзу українців Румунії: планшети та пакунки з книгами для учнів переможців та вчителів з Комісії та супровідників; Бухарестським шкільним інспекторатом: дипломи та сумки з книгами для всіх учасників та по 50 леїв з боку СуРу для учнів учасників, які не отримали премії. Також учні та викладачі відвідали Бухарестський національний музей історії природознавства імені Грігоре Антіпи та Палац Парламенту, Бібліотеку Румунської Академії, а також гуляли по місту.

З приємністю відзначаю зростаючу активність учнів румунських шкіл та ліцеїв, де українська мова і література вивчається як предмет, у щорічних національних олімпіадах з української мови та літератури. Важливо, що такі олімпіади стали доброю традицією для українського шкільництва Румунії. Їх учасники мають змогу не лише звірити рівень своїх знань, а й розширити свій

Проф. Ельвіра КОДРЯ, голова Комісії з питань науки та освіти СУРу та радник Дирекції Освіта мовами національних меншин Міністерства Національного Виховання Румунії (Продовження на 5 стор.)

РЕЗОЛЮЦІЯ Позачергового 3'їзду СУРУ

3'їзд СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ на позачерговому пленарному засіданні від 23 червня 2018 року в м. Сігету Мармаціей, повіт Марамуреш, Взявши до відома інформацію та думки, висловлені делегатами 3'їзду, про нові фракційні спроби колишніх членів СУР або навіть осіб ззовні Союзу,

Вважаючи, що єдність нашої організації є найважливішим питанням для її спроможності гідно та ефективно представляти інтереси етнічної спільноти українців у Румунії,

Пригадує наступне:

1. Сектантські тенденції, закулісні ігри, особисті амбіції, інтриги та злопам'ятність завдали значної шкоди іміджу та представницькому потенціалу Союзу українців Румунії. Авантюризм та егоїзм зайшли так далеко, що навіть поставили під загрозу право нашої етнічної меншини – третьої за чисельністю – бути представленою в Парламенті Румунії, вона тимчасово опинившись в кінці списку 18 національних меншин, визнаних законом.

2. Були здійснені прямі і посилені напади на представницьку компетенцію статутно обраних органів з метою повного заблокування функціонування Союзу, заморожування здійснення його прав та діяльності.

3. Ці основні ризики були успішно усунені внаслідок обрання депутата, запропонованого РАДОЮ СОЮЗУ на її розширеному засіданні від 1 жовтня 2016 року.

4. Із перших днів свого мандату новий депутат звернувся до всього Союзу із закликом подолати непорозуміння і тісно згуртуватись, одночасно вживши заходів у Парламенті та в міжустановчих зв'язках для ліквідації іміджу безладної структури, роздробленої сектаризмом, який приклеїли СУРові вороги його єдності.

5. 3'їзд із задоволенням констатує, що члени Союзу, повітові організації, їх лідери позитивно відгукнулися на заклики до єдності, беручи участь словом і ділом у започаткованих заходах. Співпраця повітових лідерів із представниками Союзу національного рівня значно покращилась. Позитивні ознаки з'являються практично в усіх організаціях.

6. Тому ще більшого осуду заслуговують сумнівні реакції на нові спроби розколу, які пунктуально здійснює колишній член СУР ЙОН МАРОЧКО. Як приватні особи, члени Союзу можуть обговорювати, що хочуть і з ким

хочуть, але як особи з обов'язками в рамках СУР вони повинні категорично протистояти відновленню опортуністичних, інтригантських, компрометуючих Союз дій, які завдали нам великої шкоди в минулому.

7. Ми старанно змагаємося, і добре робимо, у проведенні заходів з метою збереження і просування прадідівських чеснот, але основними чеснотами є чесність, щирість, вірність. Добре, що ми проявляємо нашу єдність через культуру, звичаї, свята або страви, але все може бути розпорошено через розкол.

8. 3'їзд СОЮЗУ постановляє, що збереження нашої представницької єдності, відмова від будь-якої спроби зчинення ворожнечі є основними обов'язками кожного члена СУРУ. Хто хоче – хай залишається з нами, хто ні – нехай іде від нас, але ті, хто залишиться, мають бути чесними перед нашою організацією, мають захищати її єдність так, як вимагає наш Статут, який ми створили, за який ми проголосували і ми ж його захищаємо. Зрештою, згуртованість СУРУ є також екзаменом нашої етнічної єдності. Члени нашого Союзу повинні бути чесними у виборі, ким вони себе вважають – козаками, гуцулами, русинами

чи ще кимось, а чи просто українцями, справжніми і згуртованими українцями.

9. 3'їзд СОЮЗУ доводить до відома членів КОМІСІЇ З ПИТАНЬ ЕТИКИ І ДИСЦИПЛІНИ, що в міру поступання до неї скарг на неполяну, дволичну, фракційну поведінку, вона повинна ретельно проаналізувати звернення і застосувати просту логіку – або в організації, або поза нею.

10. 3'їзд закликає РАДУ СОЮЗУ, відповідно до статті 17 Статуту, приділяти повну увагу можливим конфліктам між місцевими організаціями та керівництвами повітових організацій, аналізуючи ситуацію на місці, вислуховуючи всі сторони конфлікту та приймаючи рішення згідно з доведеними фактами, але й беручи до уваги конкретні результати, отримані в діяльності СУР.

11. 3'їзд СОЮЗУ висловлює впевненість у тому, що всі члени СУР розуміють, що даною РЕЗОЛЮЦІЄЮ статутно обрані їх представники виконують доручений їм мандат, до якого входить і обов'язок берегти згуртованість, представницьку силу і репутабельність СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ.

ЗВІТ КОМІСІЇ З ПИТАНЬ НАУКИ ТА ОСВІТИ

(Початок на 4 стор.)

кругозір, стимулювати творче самовдосконалення, продемонструвати здатність пропагувати українське слово та підтримувати в своїх школах і селах осередки української культури.

Інша складова – це викладачі.

Комісія з питань освіти Союзу українців Румунії спільно з Міністерством національного виховання, Департаментом для меншин організували вже вдруге Національну нараду викладачів з освіти для української меншини.

Серед учасників були:

1. Шкільні інспектори української мови з повітів Марамуреш, Сату-Маре, Сучава та Тіміш;

2. Виховательки, вчителі та директори українських шкіл та українських відділів у повітах: Марамуреш, Сучава, Тіміш, Арад, Караш-Северін, Ботошани та Сату Маре;

3. Вчителі української мови, музики та релігії – Український Православний Культ з повітів: Марамуреш, Сучава, Тіміш, Арад, Караш-Северін, Ботошани та Сату Маре.

Нас обрадувала присутність запрошених гостей, які, в своїх промовах коротко розповіли про систему освіти для меншин, уточнили сучасні проблеми, з якими стикаються учні та їх вчителі, але вони також висвітлили і заслуги української

освіти в Румунії, результати отримані на національних олімпіадах та конкурсах, створення нових груп та класів з викладанням рідною українською мовою, якість та кількість позакласних заходів, розробка нових навчальних програм українською мовою і, найголовніше, розробка п'яти допоміжних підручників з української мови та літератури для I-V класів, посібники, які були надруковані за фінансовою підтримкою Союзу українців Румунії.

Наприкінці, у рамках спільних дискусій на основі представлених матеріалів та прослуханих курсів, всі учасники одноголосно підкреслили необхідність та важливість таких регулярних зустрічей і позитивно оцінили ініціативу Комісії з питань освіти Союзу українців Румунії, особисто подякували Миколі Мирославу Петрецькому за безпосередню участь у цій акції, дуже корисній та важливій як в історії української освіти в Румунії, так і в історії СУРУ.

Також, щоб вирішити деякі з давніх або нових проблем, з якими стикаються викладачі та учні в системі освіти для української меншини з Румунії, я супроводжувала Миколу Мирослава Петрецького під час робочих візитів у повітах, де проживають українці. Під час візиту ми відвідували українські школи, зустрічалися з шкільними інспекторами повітів, з головами та комітетами

філій СУРУ, з директорами та провідом шкіл, з учнями та батьками, з мерами та представниками держадміністрацій відвіданих повітів. Також в цей період ми брали участь в культурних подіях, організованих в тих місцевостях і передали українським школам повітів Марамуреш, Сучава та Караш-Северін посібники з української мови для I-V-их класів, які були видані Союзом українців Румунії.

Третя складова – матеріальні ресурси.

Тут ми досягли найбільшого успіху за останні 60-70 років: редагування п'яти українських допоміжних підручників, посібників з української мови для I-V класів.

Сьогодні і завтра є добра нагода в ході толерантної співпраці визначити важливі напрями поліпшення вивчення української мови та літератури у загальноосвітніх навчальних закладах із румунською мовою навчання та шляхи їх реалізації.

Забезпечення мовних прав осіб, що належать до національних меншин, сприяння захисту їхніх мов не перешкоджає вивченню державної (офіційної) мови, а навпаки, сприяє збереженню в Румунії мовнокультурного розмаїття.

В цілому створення сприятливих умов для духовно-культурного розвитку української національності процес тривалий за часом, вимагає постійних зусиль, диференційованого підходу, значних матеріальних ресурсів, врахування балансу національних інтересів різних етносів.

ЗВІТ ПРАЦІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЖІНОК-УКРАЇНОК

Організація жінок-українок Румунії це складова частина СУР, згідно з 27-ою статтею Статуту Союзу, але діє за власним Регламентом, який не суперечить цьому Статуту, і за Планом культурно-освітніх заходів.

Мета нашої організації:

- проявлення етнічної, мовної, культурної та релігійної ідентичності в рядах жінок, які належать до української меншини Румунії;
- формування національної свідомості.

Для здійснення цієї мети перед організацією стоять такі завдання:

- захищати права, гідність, спільні інтереси жінок-українок;
- співпрацювати з жіночими організаціями з Румунії, України та інших країн;
- проводити заходи гуманітарної допомоги;
- підтримувати розвиток культури й освіти на рідній українській мові;
- зберігати звичаї, традиції, обряди, народне мистецтво, фольклор;
- брати активну участь у виборчих кампаніях СУРУ;
- захищати інтереси української громади Румунії, виконувати рішення керівних органів СУРУ.

Наші жінки-українки з повітів, у яких живуть українці – Мараморіш, Сучава, Тіміш, Ботошани, Арад, Караш-Северін, Сату Маре, Тульча, Клуж, Галац, Ясси, столиця Бухарест – беруть активну участь у всіх заходах, передбачених СУРОм та планом роботи нашої організації.

У рамках жіночої організації проводяться різні заходи, бо у всіх вище згаданих повітах діють вокальні групи, танцювальні ансамблі, хори, керовані талановитими жінками, організуються успішні фестивалі під егідою СУРУ, виставки.

Крім цих подій, у плані заходів є події, які відбуваються в рамках заходів СУРУ: Фестиваль колядок, День рідної мови, Жіночий день,

Свято Тараса Шевченка, День дитини, День незалежності України, Свято Святого Николая.

В період великих християнських свят жінки проводять гуманітарну діяльність, допомагаючи людям похилого віку, багатодітним сім'ям, дітям-сиротам, жінкам у кризових ситуаціях /насилство в сім'ї/.

Важливий внесок мають жінки в освіті, де на першому місці, є

викладання української мови. Число жінок, які викладають рідну мову, перевищує число чоловіків.

Не можна забути і тих жінок, які працюють в рамках Міністерства охорони здоров'я, письменниць, кореспонденток, ділових жінок.

Головною в роботі жіночих організацій є християнська етика – основа духовного виховання, де матері мають велику роль.

До всіх наших заходів ми залучуємо і молодь, щоби ознайомити її з обрядами, звичаями, народним ремеслом, фольклором, танцями, а молоде покоління, щоб передавало це майбутньому поколінню. Таким чином, все це буде продовжуватись, жити і стане незабутнім.

Не маємо ще встановлених контактів з іншими жіночими організаціями, але спілкуємось з п. Мирославою Корнелюк – начальником Управління культури національностей та релігій Івано-Франківської держадміністрації, п. Мар'яною Ярою – головою Санацького об'єднання українців Польщі, знаємо добре пані Ярославу Хортяні – голову Європейського Конгресу українців, заступника голови Світового Конгресу українців, з п. Любою Горват – генеральним секретарем СУРУ і головою Комісії з соціальних і родинних питань, з якою ми провели у Сату Маре спільну подію з жінками, представницями повітових філій.

Як було сказано, на всіх наших подіях присутні представниці повітових жіночих комітетів з всіх повітів, члени артистичних гуртків і запрошені. Треба згадати, що 25 листопада минулого року відбулася зустріч Комітету жіночої організації в Сігеті, на якій був представлений Звіт праці за 2017 р. і План заходів на 2018 р. Присутні жінки ділилися своїми думками й міркуваннями, досягненнями та намірами, говорили про рідну мову, про роль жінки в суспільстві, в сім'ї та церкві.

У березні 2018 р. повітова організація Марамороша на чолі з Мирославом Петрецьким організувала в Сігеті симпозиум «Роль української жінки в суспільстві».

Для збереження цінностей, популяризації серед молоді та українського населення нашого українського одягу, 12 травня ОЖУ провела успішну подію «Вишиванка єднає нас» на честь Дня вишиванки – свято покликане до сприяння єдності і культурного відродження всього українського народу.

Було би багато дечого розказати про діяльність жіночих організацій, про події, які мають відбутися, уточнивши, що в усіх наших заходах маємо підтримку керівних органів СУРУ, які завжди допомагають нам. Це голова СУРУ, депутат румунського Парламенту пан Микола Мирослав Петрецький, голова Марамороської філії п. Мирослав Петрецький і всі голови повітових організацій, в рамках яких діють жіночі організації. Про це все я писала в часописі «Вільне слово».

Хочу запевнити всіх, що жінки-українки підтримують українську громаду, а головне єдність українців Румунії.

Не забудьмо безсмертні заповіді Тараса Шевченка: єднатися, вчитися, боротися, любити один одного, жити в злагоді. Матері хай учать своїх дітей говорити, молитися, співати нашою милозвучною українською мовою. Борімся за нашу ідентичність, не дозволяймо принижувати себе, будьмо справжніми українцями!

Проф. Ледія СПІВАЛЮК,
голова Організації жінок-українок

Президент Світового Конгресу Українців ЕВГЕН ЧОЛІЙ здійснив візит до Румунії

22-25 червня 2018 р. Президент Світового Конгресу Українців (СКУ) Євген Чолій, на запрошення складової організації СКУ, Союзу Українців Румунії (СУР), здійснив робочий візит до Бухаресту та Сігету Мармаціей, Румунія. У рамках цієї подорожі Президент СКУ разом зі

Першим заступником Президента СКУ та Головою Європейського Конгресу Українців Ярославою Хортянню взяв участь у позачерговому З'їзді СУР «Конгресі єдності», а також представив актуальні українські справи перед Заступником Патріарха і Секретарем Священного Синоду Румунської Православної Церкви, владними структурами Румунії та українською громадськістю.

22 червня 2018 р. у Бухаресті Євген Чолій мав зустріч з членами Проводу СУР, на якій поінформував про працю та майбутні плани СКУ.

23 червня 2018 р. у Сігету Мармаціей Президент СКУ взяв участь у Позачерговому З'їзді СУР за участі понад 300 учасників. Цей поважний захід відкрив молитвою о. вікарій Іван Піцура від Української Православної Церкви в Румунії, після чого прозвучали виступ Голови СУР Миколи Мирослава Петрецького, який наголосив на суті цього позачергового З'їзду, слово Президента СКУ і привітання Голови Європейського Конгресу Українців, а також звіти голів усіх 12 відділів СУР.

У своєму виступі Євген Чолій відзначив важливість єдності української громади для її майбутнього розвитку та для запобігання спробам її значно послабити, а також для просування на своєму терені важливих українських справ, включно й підтримки України в поборюванні російської гібридної агресії. Окремо Президент СКУ зупинився на нинішній ситуації в Україні, привернув увагу до основної діяльності СКУ в її захисті і закликав Провід та членство СУР і далі ефективно співпрацювати з СКУ.

По завершенню цього заходу Євген Чолій та Ярослава Хортянню взяли участь у покладанні квітів до пам'ятника Тарасу Шевченку та оглянули концерт, у якому виступили діти з України, учасники І Фестивалю української культури «Наша пісня, наша доля» під керівництвом Мар'яна Гаденка, та спільний хор «Ронянські голоси» і «Соколята» з Румунії під диригуванням Джети Петрецької.

24 червня 2018 р. Президент СКУ побував на Службі Божій в Українській Православній Церкві Воздвиження Чесного Хреста, після якої зустрівся з парохом о. Миколою Лавруком та виступив перед церковною громадою. У своєму слові він зазначив, що українська діаспора є найкращим союзником народу України в захисті її територіальної цілісності і суверенітету та закликав українців Румунії єднатися навколо спільних цінностей та продовжувати бути українцями.

25 червня 2018 р. у Бухаресті Євген Чолій зустрівся з Заступником Патріарха та Секретарем Священного Синоду Румунської Православної Церкви – Патріархальним Єпископом Варламом Плоєштяну, під час якої від імені понад 20-мільйонної української діаспори на чолі з СКУ, включно й з Румунії, наголосив на важливості надання Томосу Українській Православній Церкві, а також виділення ділянки землі для спорудження церкви в Бухаресті для української православної громади.

Цього ж дня Президент СКУ мав зустрічі з румунськими високопосадовцями, у ході яких подякував Румунії за підтримку України та закликав до подальшого поборювання гібридної агресії Російської Федерації, яка є загрозою світового масштабу. У зв'язку з цим Євген Чолій закликав Румунію до сприяння направленню миротворчої місії ООН в регіон Донбасу і моніторингової місії ОБСЄ в Крим та заходів міжнародного співтовариства для звільнення Російською Федерацією українських політичних в'язнів і заручників. Президент СКУ також наголосив на потребі посилення протидії російській дезінформаційній кампанії, що намагається представити Україну як невдалу державу, та поінформував про останні значні реформи в Україні, включно з прийняттям закону про антикорупційний суд. Відтак Євген Чолій спонукав зміцнювати румунсько-українські

відносини, включно й економічну та торгівельну співпрацю. Рівнож Президент СКУ закликав Румунію визнати Голодомор геноцидом українського народу. Разом з цим він обговорив Закон України «Про освіту» з метою знайти розв'язку відносно занепокоєння з боку Румунії статтею 7 цього закону.

Під час перебування в Румунії Євгена Чолія супроводжував Голова СУР та депутат Парламенту Румунії Микола Мирослав Петрецький,

радник Міністерстві освіти Румунії для української національної меншини Ельвіра Кодря та секретар СУР Тереза Шендрою.

«Зустрічі в Румунії дали можливість конструктивно обговорити питання, які є важливими для складової організації Світового Конгресу

Українців – Союзу Українців Румунії, для подальшої спільної підтримки України та для надання Томосу Українській Православній Церкві» – заявив Президент СКУ Євген Чолій.

«Театр — це така кафедра, з якої можна багато сказати світу добра.»

Микола Гоголь

Окрім українського відділення, пані Михаєла та пан Іван Гербіль завідують «кафедрою, з якої можна багато сказати світу добра», – студентським театральним аматорським гуртком «Жар птиця». Відомо всім, що в українській народній творчості казковий птах Жар Птиця зі сонячного царства, із сліпучо-золотавим, мов жар, пір'ям, бере вогонь у бога Сонця, креше ним з неба, посилаючи його всюди – і в дерево, і в камінь. Досить одного пера, щоб освітити весь казковий сад. Чарівне перо Жар Птиці завжди приносить удачу, щасливу долю, кохання...

Іван Гербіль, голова Клузької філії СУР, лектор д-р., завідуючий українським відділенням філологічного факультету Клузького університету ім. Бабеша-Бойої, та його дружина, пані Михаєла Гербіль, лектор, д-р. філології того самого факультету, назвали свій театральний колектив аматорським зі скромності, але студенти-актори виступають на професіональному рівні. Їхні виступи, наче перо казкового птаха, приносять українцям Румунії радість та утіху. Бо побачені вистави збагачують людину інтелектуально й духовно, адже осмислення постановки – це філософська робота, наслідком якої є безліч інтерпретацій побаченої вистави.

«КАЙДАШЕВА СІМ'Я»

Вперше я побачив виступ цієї аматорсько-професійної театральної трупи клузьких студентів 27 лютого 2016 року у місті Сату Марє під час VII-го Міжнародного симпозиуму «Румунсько-українські відносини: історія та сучасність». Організаторами симпозиуму були Союз українців Румунії та Сатумарська філія, якою керує генеральний секретар СУРУ, др. історичних наук пані Ірина Люба Горват. Актори обрадували глядачів інсценізацією «Кайдашевої

сім'ї» за реалістично-побутовою повістю Івана Нечуя-Левицького, написаною 1878 року. Твір було уперше надруковано у львівському журналі «Правда» у 1879 році, тоді ж він появився у Львові й окремим виданням, а на території царської Росії повість вийшла тільки у 1886 році з низкою вилучених цензурою місць. Повість висвітлює повсякденне життя українських селян у перші десятиріччя після скасування кріпацтва і розкриває деякі характерні риси тодішнього селянства (в основу повісті письменник поклав реальну історію життя селянської родини Мазурів, яка стала прототипом сім'ї Кайдашів).

Публіка уважно спостерігала за грою самодіяльних митців, в якій вирували споконвічні сімейні пристрасті. Молоді актори зуміли передати переживання персонажів п'єси, показати низку буденних ситуацій, озлоблення людей, зумовлене матеріальними нестатками та психологічними особливостями героїв.

Сценаристом та драматургом при постановці цієї інсценізації, як й інших п'єс, стала пані Михаєла Гербіль. Це була не

перша вистава театрального гуртка, студенти вже зіграли й інші п'єси за творами класиків української літератури. Гра студентів-акторів-аматорів всім здалась щирою та експресивною.

У виставі взяли участь студенти-актори: Сергій Іван Грінь, Юліана Лавіца, Оксана Лавіца, Олекса Боут, Михайло Боднарюк, Мар'яна-Наталія Боднарюк, Діана Марія Співалюк, Джіна-Джорджета Боднарюк, Іван-Овідіу Полянчук, Юрасик-Лучіан Гренчук, Михаєла Дубовіч, Михаєла Марія Співалюк та Йоана Кодря.

«СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ»

Другу виставу, яку мені пощастило побачити, це соціально-побутова комедія Григорія Квітки-Основ'яненка «Сватання на Гончарівці», прем'єра якої відбулася 17 травня 2018 р. у рамках X-го випуску Міжнародного науково-культурного заходу «Дні слов'янської культури», в амфітеатрі ім. Міхая Емінеску філологічного факультету Клузького університету ім. Бабеша-Бойої.

Попри серйозність вперше порушеної в українській літературі проблеми кріпацтва, комедія не втрачає смаку водевільної інтриги. Щирий гумор у п'єсі переплітається з авторською іронією: Одарка Шкурат свариться зі своїм чоловіком Прокопом, бо той п'є. Невдовзі до них підходить Кандзюба і пропонує висватати їхню доньку Улянку за свого сина Стецька. Спочатку Одарка з чоловіком проти, бо всі знають, що в Стецька немає клепки в голові, але зважаючи на його багатство, погоджуються. Сама ж Улянка проти такого шлюбу, бо їй подобається Олексій, але він кріпак. Олексій розуміє, що Улянку хочуть силою видати заміж за дурня й б'є Стецька, щоб той відмовився від дівчини, та Стецько не погоджується, бо дуже боїться свого батька. За допомогою хитрощів Олексієвого дядька Улянка одружується з Олексієм, а Стецькові підносять гарбуза.

«Сватання на Гончарівці» є однією з

найулюбленіших українських комедій, і не дивно, адже кожне нове покоління із незмінним захопленням спостерігає за тим, як красуня Уляна підносить гарбуза незграбному телепню Стецьку. Як спритний вояка Скорик видає себе за чародія і прямо на очах глядачів «гіпнотизує» незговірливу Улянину матір, аби та погодилася видати дочку заміж за коханого Олексія.

П'єса «Сватання на Гончарівці» надихнула мене перейти від гумористичної прози до такого драматичного жанру, як комедія. Мені відома п'єса від рукописного тексту (цензурний дозвіл на друкування п'єси дано в травні 1835 р.) та українського радянського чорно-білого художнього музичного фільму режисера Ігора Земгало, відзнятого у 1958 року на кіностудії ім. О. Довженка до румунського варіанту радіопостановки „Logodna la Nonsearivka”, 1968 року, режисера Трифона Грузіна та акторами молдавського театру ім. А.С. Пушкіна, тому я з нетерпінням чекав побачити виставу, перед якою ми з Володимиром Даниленком, головою Київської організації Національної спілки письменників України, гуляли подвір'ям факультету і побачили дівчинку, яка бігла голосячи та ламаючи руки за машиною швидкої допомоги.

«Щось трапилось?» – запитав перелякано Володимир Даниленко.

«Це студенти з театрального факультету» – заспокоїв нас продекан Дорін Іоан Кіра.

Володимир неправильно зрозумів, що саме студенти цього факультету будуть виступати у цій комедії, тому дуже здивувався, коли після закінчення вистави дізнався, що її зіграли не студенти театрального факультету, а українського відділення філологічного факультету, яким завідує Іван Гербіль.

Насправді кожен з студентів-акторів на велику і недосяжну глибину заглибився у свою роль, а Стецько, який зіграв і роль Прокопа /про це ніхто навіть і не здав собі справу/ був просто неперевершеним: зачарував своєю грою присутніх, навіть і тих, які не знали української мови.

Браво акторам за вкладену душу у роль та велику Майстерність!

Браво режисерам, пані Михаєлі та пану Іванові Гербілям, за подаровану радість та усмішку!

У виставі взяли участь студенти актори: Сара-Марта Дяк, Сергій Іван Грінь, Іонела-Пауліна Каїл, Петро Панчик, Теодора Кравчук, Біянка-Лена Мігня, Дениса Герасимчук, Чіпріян-Михайло Лушкан та Дорел Малярчук.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Фото автора

Останній дзвінок для випускників Серетського Технічного коледжу «Лацку Воде»

Останній дзвінок – символ закінчення навчання. Це одночасно веселе і ностальгійне свято не тільки для випускників, але і для вчителів і батьків. Прощання з школою, вчителями й однокласниками.

Останній дзвінок у Серетському Технічному коледжі «Лацку Воде» у 2018 р. традиційно пройшов у четвер, 24-ого травня. Класні керівники випускників: Мірела Болога, Антонета Крайнічук, Думітру Пуюлец, Мірча Шуту, Марія Мельничук, Анкуца Чоботаріу, Оана Діаконеску і Греті Настасе. Подія відбулася на спортивному майданчику коледжу, де були присутні педкадри, учні V-XI-их класів, родичі, багато запрошених, серед яких Адріан Попою, серетський мер, Крістіан Мокрей, заступник мера і Сорін Лазареску з боку Серетської поліції. Свято відкрила викладачка і класна керівниця Оана Діаконеску, яка привітала присутніх на святі і дала слово заступнику директора коледжу «Лацку Воде», інж. проф. Антоніу Мустяце, який сказав: «Пане мер, пане заступник мера, шановні гості, шановні педкадри, дорогі родичі, дорогі учні, дорогі і шановні випускники. Ми переживаємо сьогодні

особливий момент, коли новий випуск святкує закінчення навчання. Це момент, сповнений емоцій як для випускників, так і для викладачів, всіх гостей, батьків зокрема, а також друзів та колег, які беруть участь у цій події, це час, коли випускники 2018 р. «закрили» ворота Технічного коледжу «Лацку Воде» і відкрили шлях у життя.

Дорогі випускники, вас зв'язують гарні спогади про моменти, які залишаться неповторними у вашому житті. Ми пишаємося вами, дорогі ви-

пускники. Вірте у себе, будьте впевнені, що те, що ви зробили дотепер, дуже важливе, і цей факт повинен дати вам впевненість у власних силах.

Дорогі випускники, для вас цей дзвінок справді останній. Залишаються позаду ваші шкільні

роки – щаслива пора життя, сповнена мрій та сміливих планів. Ви вирушаєте у самостійне доросле життя. Візьміть із собою все те добре, чого навчилися в ці роки середньої школи.

Бажаю вам, дорогі випускники, щоб знання, отримані у школі, допомогли вам у вашому житті, щоб ви зробили правильний вибір, обравши ту професію, яка буде вам до душі. Дякую співробітникам школи за їх зусилля здобути таких гарних успіхів цього року в нашій школі. Дякую місцевій владі, представленій Мерією та міською радою, відповідно поліцією міста Серет, з якими ми налагодили відмінну співпрацю.

За ініціативою серетської мерії наша школа користується проектом модернізації матеріальної бази на суму 500.000 євро.

Шановні батьки, я переконаний, що ви завжди разом з професорами допомогли випускникам закінчити успішно коледж «Лацку Воде». Сьогодні можемо радіти їхніми успіхами і переконатися, що ваші зусилля дали гарні плоди.

На закінчення, дорогі випускники, прошу вас поважати себе, як людей, і тоді, звичайно, ви будете робити те саме з іншими. Я хочу, щоб всі випускники вступили до тих навчальних закладів, які вони собі обрали.

Дорожі дороги, вам, дорогі випускники!»

В продовженні свята взяв слово Серетський

мер Адріан Попою, який у своїм виступі сказав: «Дорогі випускники, як мер міста Серет і як колишній випускник Серетського коледжу, і як батько мого сина – випускника коледжу, бажаю вам міцного здоров'я і успіхів у житті, а також багато, багато успіхів у вступних іспитах до вищої освіти».

Представник Серетської поліції Сорін Лазареску поздоровив випускників, побажав їм багато успіхів на «бакалавреаті», а також порадив вступати до поліцейських шкіл.

Від педколективу виступила викладачка Мірела Болога, керівниця XII-ого класу А, яка сказала: «Шановні випускники, останній дзвінок – це свято завжди урочисте, радісне і водночас хвилююче, особливо для випускників, для яких шкільний дзвінок лунає дійсно востаннє. Голос останнього дзвінка відкриває нову сторінку вашого життя – дорослого життя. Нехай мелодія останнього дзвінка залишиться у вашій душі спогадом про дитинство, а обраний вами шлях у доросле життя буде сповнений новими мріями. Ще вчора вас називали «Діти – наше майбутнє», а від сьогодні вам, молодим і талановитим, треба самостійно приймати свідомі рішення і здобувати досвід власними силами та здібностями, будувати своє щасливе майбутнє. Бажаю вам керуватися в житті трьома абсолютними фундаментальними цінностями: істиною, добром і прекрасним – «Правдою, Добром і Красою».

Щиро бажаю вам всім знайти свою життєву стежину.»

Від випускників слово взяли Марія Штубіану, Крістіан Думітром і Клаудіу Корольюк, які подякували педкадрам за їх труд, побажали їм багато здоров'я, дальших успіхів з іншими поколіннями, а випускникам колегам міцного здоров'я, успіхів та особистих сповнень. В продовженні церемонії класні керівники вручили всім випускникам дипломи, а також преміювали найкращих, які завоювали чільні місця на олімпіадах та різних конкурсах. Урочисте свято закінчилося піснями і фотографуванням з колегами і викладачами. Випускники 2018 р. передали учням XI-ого «Ключ успіху».

Під час події звучала пісня, яку співав покійний Дан Спетару: «În rândul patru, banca de la geam».

Микола МАЙДАНЮК

Фото автора

Третього червня у селі Мала Реметя /Тімішський повіт/, місцева організація Союзу українців Румунії під проводом її голови Анни Грiнь провела фестиваль «Дні української культури».

На фестиваль були запрошені із Мараморощини мішаний хор «Ронянські голоси», група танцюристів «Соколята» із Вишньої Рівни та ансамбль «Червона калина» – провідник ансамблю голова Повітової філії СУРУ Мирослав Петрецький.

Після закінчення конференції Повітової філії СУРУ Мараморощини, в якій брала участь і частина хористів, вирушили у дорогу.

Дорога була далека: із Сiгету через Сату Маре і вздовж західної рівнини, через повіти Бігор та Арад, дійшли до Тiмiшори пізно увечері, де нас чекав Юрiй Глеба, голова Тiмiшської повітової філії Союзу Українців Румунії.

У недiлю відвідали центр міста Тiмiшори, а опiсля вирушили до села Реметя Міке, де нас чекали із хлібом-сіллю голова місцевої організації Анна Грiнь, Микола Грiнь, Юрiй Глеба, представники місцевої влади та мешканці села.

Подія була запланована відбутися на площі біля культурного дому, але почав дощ і всі увійшли до залу культурного дому. І видно, що ми з Мараморощини принесли не тільки українську пісню, а і дощ, якого так потрібно було.

Як звичайно, фестиваль почався промовами голови Повітової філії СУР, голови місцевої організації та іншими офіційними особами.

Артистичну програму розпочав гурт «Банатські гуцули» у складі сім'ї Грiнь /Анна та Микола Грiнь та їх дочка Ніколета/, який виконав українські пісні. Потім виступив румунський гурт «Думбравіяна» із села Думбравіце, який заспівав

Хор «РОНЯНСЬКІ ГОЛОСИ» на фестивалі «Дні української культури» у селі Мала Реметя, п. Тіміш

кілька пісень і представив банатський танець.

На сцену вийшов відомий мараморський український хор «Ронянські голоси» із Вишньої Рівни у складі 30 осіб. Про історію цього мішано-

го хору на 4 голоси говорила авторка цих рядків. Вона коротко представила історію хору, а саме те, що хор мав дотепер 10 диригентів, з яких два ще співають і тепер у хорі. Одинадцятий диригент, проф. Джета Петрецька, вже 18 років приготує і диригує хором з великою майстерністю. Вона також підготує і гурток танцюристів «Соколята» – продовжувача гурту «Соколи».

У хорі та гурті «Соколи» співав і танцював і

теперішній депутат, голова СУРУ, Микола Мирослав Петрецький. Хор брав участь у різних подіях як у Румунії, так і за рубежем. Варто підкреслити те, що хор «Ронянські голоси» єдиний серед українських хорів Румунії, про який написано монографію.

Хор «Ронянські голоси» представив чудово низку українських пісень у супроводі акордеоніста М. Грiжака та інструментистів групи «Червона калина» під бурхливими оплесками глядачів. Публіку зачарував танець «Гопак», представлений гуртом «Соколята», керований Джетою Петрецькою.

Гарно виконав українські пісні чоловічий гурт «Голос Полонини» із Полян під проводом М. Мачоки. Він вже кілька років входить у хор «Ронянські голоси», але співає і окремо.

Артистичну програму завершив вокально-інструментальний гурт «Червона калина», провідник і соліст Мирослав Петрецький.

Після короткої перерви всі сіли за спільний стіл, а музика продовжувала лунати.

Переночували у Тiмiшорі, а у понедiлок відвідали приміщення Союзу разом з головою Повітової філії Юрiєм Глебою, а також нову церкву, яка будується для українців у Тiмiшорі. Як пан Юрiй Глеба, так і сім'я Анна і Николай Грiнь, подякували нам за присутність і за представлену артистичну програму. І ми подякували їм за запрошення, і думаю, що нас не скоро забудуть.

Вирушили назад до Мараморощини. Дорога на цей раз була приємною, гріло сонечко, ми любувалися чудовими зеленими горами та полями.

Іляна ДАН

Фото авторки

УКРАЇНЦІ З БУХАРЕСТА І ТУЛЬЧІ – НА МОГИЛІ ШЕВЧЕНКА У КАНЕВІ

Такі візити відбуваються не вперше, вони стали вже традиційними. Як і минулого разу ці групи очолили добрі друзі нашого заповідника Алла Кендзера, голова Секретаріату Товариства зв'язків з українцями за межами України («Україна-Світ») (Київ), Ярослава Колотило, голова Бухарестської філії Союзу українців Румунії, Дмитро Черненко, голова Тульчанської філії СУРУ.

У складі делегації був і киянин Валентин Сперкач – український режисер-документаліст; заслужений діяч мистецтв України (1982); член Національної Спілки кінематографістів України; лауреат премії ім. Я. Галана (1982); Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1986), лауреат Літературної премії імені Михайла Чабанівського. 2014 року режисер подарував нам свій новий фільм «Тарас», який зробив спільно з Миколою Шудрею, Володимиром Костенком, з акторами Сергієм Бондарчуком і Богданом Ступкою. Музику написав Євген Станкович

Після екскурсій по музею Тараса Шевченка, які провели Алла Яхімович та Ірина Батеровська, у конференц-залі відбулося довготривале щире спілкування з гостями.

Від Міністерства культури Румунії було подаровано митецький альбом художнього музею «Vasile Grigore», в якому йдеться про відомого румунського художника і колекціонера.

Українці з Тульчі подарували румунські суве-

ніри і альбом про Ставру Тарасова (1883-1961) – скрипалю і художника (випускника трьох художніх шкіл!), уродженця одного з сіл в дельті Дунаю, амбівалентний талант якого, на жаль, не відомий

широкому загалу. Николае Н. Тонітца, друг художника, казав, що «у Тарасова був таємничий і містичний темперамент не тільки з даром живопису, але і з музикою». У 1915-1916 роках художник проживав у Тульчі. За життя Ставру Тарасов був знаменитістю.

Приємно було зустрітися з мовознавцем Іваном Робчуком. Він зробив екскурс в історію видавничої Шевченкіани Румунії за останні роки, говорив про румунське анотоване видання «Щоденника» Тараса Шевченка (2018) у перекладі Корнелія Ірода, який ще раніше переклав румунською мовою і видав «Життя Тараса Шевченка» Павла Зайцева (це видання є в книжковому зібранні заповідника). Маємо надію, що перекладач приєднається у вересні цього року до роботи Шостих Міжнародних Шевченківських читань «Історичний досвід та сучасний стан вивчення Журналу (Щоденника) Тараса Шевченка» до 160-річчя написання автобіографічного документа, які відбудуться в Каневі.

Михайло Гафія Трайста – письменник, журналіст, редактор журналу українських письменників Румунії «Наш голос», головний редактор журналу «Mantaua lui Gogol» («Шинель Гоголя») та

Не знаю звідки я придбав такий топірець, який бачив у фільмі, але доста того, що мені ковтула у голову така ідея: Хто хоче пасти худобу у моїй ватазі, повинен це заробити! Як? «Кандидати» мали ставити праву руку на пень, а я топірцем гатив попри пальці. У кого рука дрижала чи він її відтягав, не здавав «іспиту».

Ті, що входили у мою команду, училися стріляти з лука та метати спис.

А ще там у лузі майже щодня ми билися з малюками із села Сергієшті, що було розташоване на правім боці річки Сучави. Дітлахи...

Але щоб читачі не подумали, що ми були тільки розбишаками чи якимись там лайдаками, треба сказати, що всі пасли худобу, але вивчали навіть і математику. Кожний із нас мав у торбинці макулятор /55 банів коштував/ та хімічний олівець. «Професором» був покійний викладач математики Дмитро Василюк /мій первак/, а я був його «асистентом» та заступав його, коли він бракував.

Ще з тих часів я кокетував з ребусами та задачами...

Нагадаю дві такі провокації:

Перша: «Хто має відвагу сидіти під столом, а я ударю три рази кулаком?»

Знайшлося багато, але коли я сказав, що перший удар дам сьогодні, другий завтра, а третій післязавтра, то вже ніхто не захотів.

Друга: «Хто хоче розбити шибку вікна каменем, як голова, то його чекає приз! Тут вони знову попали у пастку. Чому? Я сказав, що камінь буде забільшки голови... мурашки!

Багато я би міг писати, але залишаю на інший раз.

Микола КУРИЛЮК

редактор літературного журналу Спілки письменників Румунії «Волоська Ротонда» передав до фондів заповідника друковану продукцію, що побачила світ у Румунії, а саме: двотомник «Сторінки румунської шевченкіани» (Бухарест, 2017), журнали «Наш голос», «Дзвоник» та газети «Вільне слово», «Український вісник», «Curierul ukrainean» (2018).

У другому томі вищезазваної книги «Сторінки румунської шевченкіани» вміщено вірш, присвячений Тарасу Шевченку румунського поета Йонуца Муту, який цього дня емоційно і зворушливо читав румунською мовою на могилі Великого Кобзаря ще одного свого вірша (автограф передано до наукового архіву заповідника), а також висловив своє захоплення побаченням та почутим.

Ярослава Колотило сказала добрі слова подяки на адресу усіх працівників заповідника і подарувала сувеніри музейного значення.

Світлана Брижицька нагадала присутнім про подібну останню зустріч з українцями зарубіжжя у цьому залі 7 березня в шевченківський ювілейний 2014 рік та про спільне проведення 11 жовтня 2014 року Шевченківським національним заповідником, Союзом українців Румунії та Товариством зв'язків з українцями за межами України «Україна-Світ» Міжнародної конференції «Дорогою до Тараса Шевченка» за підсумками роботи спільних чотирьох культурологічно-мистецьких заходів проведених у 2013-2014 роках.

Насамкінець було вирішено продовжити спілкування у форматі наукових і культурно-освітніх проектів з метою популяризації імені Тараса Шевченка у світі.

Світлана БРИЖИЦЬКА

Роздум

Ми, вчителі, та ви, шановні батьки, повинні подбати, щоб наші діти й учні виростили людьми і ніколи не втрачали людської гідності. Привернути увагу дітей до сутності людини можемо і через народні приказки і загадки, як, наприклад:

«Стоїть дуб, на дубі гай, під моргаєм кліпун, під кліпуном дивун, під дивуном согун, під согуном халун, під халуном трясун».

«Хто вранці ходить на чотирьох ногах, удень на двох, а ввечері на трьох?»

Але життя людини дуже складне, воно містить не тільки радощі, а й труднощі, всілякі перепони та прикри несподіванки або, як кажуть, «жорстокі удари долі», так як це говорить в українських прислів'ях і в приказках. Наприклад: «Вік звікувати – усього повидати», «Ніхто не знає, що його в житті чекає», «Людина без пригоди не проживе». Виховувати дітей так, щоб зрозуміли, куди їм потрібно йти, який шлях знайти, щоби бути гідними українцями в майбутньому, одним словом, «щоб бути людьми» і знати поводитися хоч де б ти не був, і дати Славу Господу Богу.

Учит. Настя ВЕЧУНКА

Бувальщини з Марицейки

ОЙ У ЛУЗІ...

Пригадую своє босе дитинство – це було дуже давно. Спочатку я пас дрібну худобу на толоці коло вуйка Віктора, першого брата моєї покійної мами Катерини. Допомогали мені мої сусіди, старші від мене – Джікуца Станку та Микола Костинюк.

Що таке дрібна худоба /або, як у нас кажуть, – маржина/? Це вівці та ягнята.

Коли мені тринадцятий минало, я пас вже не ягнята за селом, а корови та коня. Мій покійний батько Ністор Курилюк, який воював у Другій світовій війні при кавалерії, дуже любив коні. Я пас у лузі річки Сучави з перваком Дмитром Василюком та сусідом Юрієм Бойчуком.

На великих канікулах ми більше купалися у річці Сучаві, ніж пасли товар, так що тато мене добре лаяв і навіть деколи лупцював та докорував: якби бідна маржина могла говорити, то вона би сказала, що ти, негіднику, там робиш. І мав рацію! Щоби худоба пасла та пила багато води, я завжди мав при собі жменю солі, яку розсипав по траві.

У лузі річки Сучави багато дітей пасли корови і там гралися різні ігри. Хлопці, між іншим, грали гру «Чорний, білий, таркатий», а дівчата грали «у камінчики». Гру «Чорний, білий, таркатий» я дуже добре пам'ятаю, а ось про «камінчики»...

Маючи на увазі, що я багато читав, то ми там грали навіть маленькі п'єси, де я був командиром і навіть Олексом Довбушем /після того як побачив фільм «Haiducul de pe Ceremuș».

Не так ті вороги – як «добрії люди»

Коли після грудневих подій 1989 року у першому переписі населення у демократичній Румунії несподівано появилася рутенська національність, а внаслідок цього у Парламент ця національність «обрала» свого депутата, ходили чутки, що це – результат певних політичних махінацій, мовляв, правляча партія хотіла мати у законодавчому форумі ще один голос. Тверезі голоси твердили, що це потенціальна загроза для української громади, бо так звані рутенці ніхто інші як українці, а тут ще на «сцені» появилася гуцульські «ватажки», головну у Сучавщині, де якийсь відставний полковник заснував гуцульську організацію і «загорланав» що гуцули не мають нічого спільного з українцями, виводячи їх походження з химерних історичних пластів.

Звісно, Союз українців Румунії опротестував існування рутенської меншини історичними та мовними аргументами, але безуспішно, і тоді став дійсним латинський «диктон» „DIVIDE ET IMPERA“ /«Розділяй і пануй»/, стало ясно, що комусь вигідний розкол серед українців, бо з їх рядів вербувалися рутенці. Однак, на першій порі рутенці, на чолі з їхнім «лідером» і депутатом, серед української громади великого успіху не мали, перекинчиків з рядів українців у рутенський табір було небагато. Більше клопоту було з власними розкольниками – пригадаймо горезвісний Демократичний союз українців.

Та в останні роки рутенський злочасний наріст почав все більше дошкуляти українській справі. Маючи підтримку так званої світової організації підкарпатських русинів, а ще скрите заохочення певних «підземних» сил, незважаючи на те, що за останніми переписами рутенців-русинів у Румунії «як кіт наплавав», переманувши на свій бік перекинчиків з рядів українців, вони почали організовувати з'їзди, вести через перекинчиків пропаганду серед українців, завдаючи ушкоду законній організації – СУРу.

Про це я зокрема писав в «Українському віснику» /див нр. 19-20 за 2014 рік – «Русинська «агресія»

***

Та мало кому відомо, що рутенці могли бути визнані офіційно ще у сімдесяті роки

минулого сторіччя, отже за комуністичного режиму, коли «у марксистсько-ленінському дусі розв'язання національного питання в Румунії» з ініціативи Ніколає Чаушеску був заснований так званий Фронт Національної Єдності, а в його рамках – ради найчисленніших співживучих національностей – мадярської, німецької української і, здається, сербської.

Отож у Сучавщині і на Мараморощині були створені повітові ради трудящих української національності.

На установчі збори такої ради у Сучавському повіті редакція «Нового віку» відрядила мене, молодого журналіста. Там мені вручили рішення-документ про заснування такої повітової організації, в якому я з подивом прочитав, що це має бути «Сучавська повітова рада трудящих української, рутенської та гуцульської національності», якою мав би керувати Віктор Прокіпець, голова сільськогосподарського виробничого кооперативу з села Балківці, він же депутат у Великих Національних Зборах Румунії.

Не знаючи чи то помилково, із незнання, чи то навмисне до українців було прилучено рутенців і гуцулів /перші одержавши таку назву в історичних обставинах, коли Буковина входила до Австрії, а другі, гуцули, це етно-географічна самоназва українців-горян/, я з молодечим апломбом звернувся до секретаря з питань пропаганди повітового комітету комуністичної партії, присутнього на установчих зборах, пояснивши йому, що так звані рутенці й гуцули це також українці, що помилково їх визнавати і поділяти українців натроє.

Партійний секретар вислухав мої аргументи і з установчого документа рутенці й гуцули були викреслені. Вже інша річ те, що ота рада було суто формальною, не розгортаючи ніякої діяльності серед українського населення, а коли, згодом, її другий голова, шановний професор математики Іларіон Захарійчук, звертаючись до партійних органів, вимагав якоїсь конкретної роботи, від нього відмахувалися, мовляв, якихось особливих проблем щодо україн-

ців немає, а якщо вони виникнуть, то обов'язково до нього партія звернеться.

Отож, навіть і за комуністичного режиму рутенцям не вдалося набути офіційного статусу у Сучавщині /не знаючи на Мараморощині виникла подібна проблема/, де Радою «керував» Юрій Канюка.

***

Але справа з рутенцями ускладнилася, як бачимо, відколи вони стали однією з вісімнадцяти нацменшин, визнаних законом, маючи свого представника у законодавчому форумі країни. Бо, не маючи реальних історичних основ, не маючи власної мови і культури, літератури, історичних і культурних постатей, але заручившись підтримкою закордонних русинських організацій і певних сил, яким вигідно підривати єдність українців, рутенсько-русинська організація з Румунії почала привласнювати собі історичні та культурні цінності західних українців, вигадавши навіть існування якогось мільйонного русинського народу.

Більше того, рутенсько-русинська пропагандисти почали вербувати прихильників з рядів українців, з рядів тих, в яких низька національна свідомість, в яких існують певні амбіції виявитися, почали засновувати їх організації в українських селах, видавати так звану рутенську літературу. На жаль, серед українців знайшлися амбітники, котрі клюнули на багатообіцяючі приманки.

Тому Союз українців Румунії змушений рішуче стати на захист своєї єдності як на місцях, так і на національному рівні.

Скликання 23 червня у Сігеті позачергового з'їзду СУРу – мало на меті насамперед, зміцнити наші ряди, розвінчати підступний наступ самозванців-рутенців/русинів/, дати їм рішучу відсіч.

***

У поета Василя Симоненка є до болю глибокі і правдиві рядки: «Можна все на світі вибирати, сину. Вибрати не можна тільки батьківщину».

Перекинчики можуть мені закинути – високі і пафосні слова, але вони вже не надто дійсні у сучасному світі, в якому існує тенденція до стирання кордонів, міграція набрала величезних масштабів.

Так, сотні тисяч, а то й мільйони людей покидають рідні місця шукаючи кращої долі у далеких світах. Але роблять вони це не зраджуючи свій народ, не зрікаючись рідної мови і прадідівських коренів, а з примусу – через спустошуючі війни, природні катастрофи, геноцид з боку тиранів.

Я ж маю на увазі тих, у нашому випадку українців, котрі, проявляючи безхребетність, з ілюзорного хосенства, раптом цураються батьківського кореня, рідної мови, всіх духовних набутків роду, перефарбовуючись через ніч, наприклад, на рутенців-русинів, обливаючи брудом ще вчорашніх своїх. Та батьків, які дали тобі життя, вивели в люди, не можна вибирати – їх можна тільки зрадити-відцуратися. Гени не зміниш, материнську мову не передреслиш переходом у протилежний табір.

Відщепенці заперечать – у сучасному світі людина користується свободою, а свобода – це право вибору. Згідний, але вибір не можна робити проти когось, у нашому випадку проти тих, кого ще до вчора вважав кровними братами.

Яке було моє здивування, коли один з перекинчиків до русинів до того знахабнів, що оголосив своє рідне українське село русинським, мову його людей русинською, рідну школу, яку закінчив, назвав русинською від її заснування, пісні своїх односельчан «переклав» на так звану русинську мову.

Та марно. У тому селі люди говорять споконвічною українською мовою, учні навчаються у школі материнською мовою, пісня звучить так же, як і звучала з прадавніх часів.

Мої рядки не напад на когось, а застереження, захист від тих, хто зриває плоди з нашого саду, вергаючи у нього замість них отруєне каміння.

Зрештою, історія давно довела нежиттєвість штучних держав, союзів, організацій, які неминуче розпадаються.

Ми тільки прагнемо мирно, не зазіхаючи на чуже, будувати свій «український дім», жити у злагоді зі всіма сусідами, спілкуватися з ними, взаємно пізнаватися, бо живемо на єдиній землі, Богом нам даній. Ми рішуче захищати мемо цей «дім» від підступних і підливних акцій.

Михайло МИХАЙЛЮК

СЕЛО БАЛКІВЦІ (BÄLCSÄUȚI, LAUDONFALVA, BALKOUTZ, BALKIWCI) ПОНАД 100 РОКІВ ТОМУ МОВОЮ ЦИФР

Щиро любі і добре знай свій рідний край

Пропоную до уваги читачів часопису результати урядового 1900 року перепису населення та фіскально-господарського аудиту древнього українського буковинського села Балківці Герцогства Буковина (коронний край у складі Габсбурзької монархії). Безпосереднє джерело представлено перепису Gemeindeflexikon der Bukowina. Wien, 1907. (Каталог місцевих громад Буковини. Відень, державна друкарня, 1907). The digital State Library of Upper Austria (Цифрова державна бібліотека Верхньої Австрії). Це по суті статистичний довідник за даними перепису від 31 грудня 1900 року. Про село Балківці повіту Серет конкретно йдеться на сторінках 52-53 книги 13 «Буковина». До речі, наразі у всевітній мережі наведений документ доступний для копіювання, але не в текстовому форматі. Світлин згаданого першоджерела подаються мною для зручності сприйняття у формі колажу.

Для мене це особливо цікаво, бо саме в той період в Балківцях зростали мій дідусь (1895 року народження) та три його брати. Їх батько, Ілько Одовічук, та мати, Анастасія Чобанюк були авторитетними в селі особами. Більш того, за даними краєзнавців Ілля Одовічук в обговорюваний період навіть був головою громади. Вони чітко усвідомлювали себе русинами, тобто українцями, за тогочасною урядовою термінологією, і передали це переконання своїм дітям. До речі, подружжя весь свій вік прожило в Балківцях, де й поховано. Слід також зауважити, що на зламі століть у Балківцях мешкало багато Одовічуків (як і зараз), про що яскраво свідчить кількість воєнків в австрійській армії під час Першої Світової (Великої) війни, а в наш – активність в інтернеті.

Офіційні статистичні дані щодо села Балківці повіту Серет Герцогства Буковина згідно урядового перепису від 31 грудня 1900 року (сторінки 52-53 книги 13).

Територія в гектарах – 1301.

Сучасне (на той період) населення – 1732, з них чоловіків 892, жінок 840. Найменш у вірі (віросповідання) – 45 католиків, 1662 православних, 20 іудеїв, 5 інших. Рідна мова населення (національність) – німці 20, русини-українці 1683, румуни 18, інші 11.

Будинки 355.

Свійські тварини (худоба) – коні 136, велика рогата худоба 340, вівці 502, свині 679.

Оподатковувані землі в гектарах 1258, з них поле 1090, луки 141, сади 8,08, виноградники 0, грубі пасовища 19, ліс 0.

Великі земельні володіння 1, підприємства 0.

До речі, урядового перепису в оригіналі подано одним рядком за 27-мома колонками. Тому для зручності сприйняття довелось дані перекласти та конвертувати (перевести) в текстовий формат. Звісно, що мова документу німецька, але назву населених пунктів подано на 4-х з 10-ти офіційних мов імперії: румунською Bălcsăuți, угорською Laudonfalva, німецькою Balkoutz, польською BALKIWCI.

Як на мене, представлені статистичні дані настільки

інформативні, що дозволяють нам яскраво уявити це село в той час, зрозуміти масштаби його господарки, стиль життя і рівень добробуту балківчан. Але, як фаховий аналітик дозволю собі доповнити наведені абсолютні дані деякими інформативними відносними показниками. Статеві структура населення природна. Відповідно до національного складу мешканців у селі в побуті домінувала українська мова. Якщо взяти пересічно 5 осіб на родину, то одержимо приблизно 350 родин. Тоді на родину пересічно припадає 3,7 гектара, з яких 3,1 поле (при цьому слід врахувати наявність в селі великого землеволодіння). Луків, садів, пасовищ було небагато. Практично кожна родина мала окреме помешкання, адже будинків більше ніж родин. Майже всі українці сповідували християнство в його східних традиціях. Пересічно родина володіла коровою, майже двома свинями, 1-2 головами дрібної рогатої худоби. А ось коня мала лише значно менше половини сімей. Підприємств не було взагалі (думаю, що малося на увазі щось крупніше за млин або маслоубку). Тобто, згідно наведеного Балківці в цілому були селом середньої заможності за мірками того часу.

До представлених статистичних даних перепису 1900 року можна додати наступні цікаві відомості з інших джерел про Балківці того періоду, що зрештою образ села та його громади ще ціліснішим. Церква Покрови Пресвятої Богородиці в селі збудована у 1876-1883 роках. Школа з трьома класами працює у Балківцях з 1882 року. Священником в обговорюваний період був Іван Гостюк, а кантором Василь Каспарович. Ілля Одовічук був мером. Народною школою керував вчитель Ілля Кониц.

Сподіваюся, що представлені мною матеріали зацікавлять перш за все сучасних балківчан (переконаний, що краєзнавцям та історикам Буковини вони добре відомі), яких я щиро шаную за їх справжню «українськість», яку вони щоденно доказують конкретними справами. Особливо тішить мене те як добре вони пам'ятають, як дбайливо оберігають і як завзято розвивають наші національні традиції.

Також цією публікацією хочу підказати сучасним мешканцям інших населених пунктів колишнього коронного краю Буковини у складі Габсбурзької монархії порівняно простий метод трохи більше дізнатися про історію своєї громади.

Цей мій скромний труд присвячую світлій пам'яті мого прадідуся Іллі Одовічука. Сподіваюся невдовзі у мене вийде відвідати славні Балківці та особисто вклонитися його могилі.

Ярослав ОДОВІЧУК
спеціально для «Українського вісника»

GEMEINDEFLEXIKON DER BUKOWINA																									
BEARBEITET AUF GRUND DER ERGEBNISSE DER VOLKSZÄHLUNG VOM 31. DEZEMBER 1900.																									
Bezirks- hauptmannschaft, Gerichtsbezirk, Ortsgebiete, Gutsgebiete, Ortschaften		Ortsgemeinden, Gutsgebiete, Ortschaften																							
Bezirk in Hektar		Anwesenheit- Bevölkerung				Konfession						Prozentanteil der einstantigen Bevölkerung		Häuser											
		allg. nabr.		sonst.		kath.		orth.		and.															
1301		892		840		1732		45		1697		20		2		28		1688		18		11		278	
Katastralgemeinden																									
Viehstand				Bezirks- hauptmannschaft, Steuerbezirk, Katastralgemeinde		Areal in Hektar								Anzahl der Guts- besitzungen				Fähigkeit							
Pferde		Rinder		Schafe		Schweine		in ganzen		steuer- pflichtige Eckebn.		davon								Grund- besitzungen					
336	210	592	479	Balkouts, auch Laudonfalva, Balkiwci, BälcsäuȚ		1301	1258	1090	141	8.08	19	1							1						

Село Балківці (Bălcsăuți, Laudonfalva, Balkoutz, BALKIWCI) в 1900 році

ДО З'ІЗДУ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ЗА ЄДНІСТЬ

(Продовження з 2 стор.)

Українська Повстанська Армія (УПА) – це було партизанське угруповання, яке боролось протягом другої світової війни як проти фашистських окупантів, так і проти більшовицьких. Їхні ідеали **єдності** в єдиній українській державі, їхня безпощадна відсіч недрузям так лякали, що проти них, і одні, і другі організували зв'язно нищівні засоби: розстріли, вішання, масові репресії.

Хоча УПА не мала в розпорядженні достатньої зброї, амуніції, поживи, вони часто це отримували від супротивників, а народ підтримував їх зо всіх сил, хоч не раз страждав за це. Патріотичний дух **єдності**, висловлений і в присязі – «В цій боротьбі не пожалію ні крові, ні життя і буду битись до останнього віддиху і остаточної перемоги над усіма ворогами України» – надавав їм сили боротись і після закінчення другої світової, декотрі діждалились навіть 1991 року!

Укropи, кіборги – це бойові добровольці, які створили Український опір (Укrop), а вживаючи і техніку кібернетики в боротьбі з недрузями на сході України, з 2014-го року, їх називають ще кіборгами.

Незалежна Україна 1991-го року мала одну із найсильніших армій в Європі, розпоряджалась і ядерною зброєю. І знову її обманули. Пообіцяли на словах та письмових документах суверенітет, цілісність та безпеку держави і знесли військовий потенціал.

Але бойовий потенціал українців виявився живим. Добровольці підкріпили військовослужбовців, народ показав силу духовної єдності. Бої на сході України запеклі, нерівні, виснажливі, але дух свободи українців невмирущий, як у будь-якому народі світу, бо так сотворив Всевишній людину... *

ДУХОВНА ЄДНІСТЬ в нашому баченні – це обов'язкова спроможність кожного пізнати свій корінний народ, пізнати в ньому самого себе, відкрити таким чином в собі Божий дар, наслідувати його, будучи корисним і собі, і своєму ближньому.

Можна бажати в житті чинів, функцій скільки завгодно, але пам'ятати, поперше, що діло без функції є щось, а функція без діла є ніщо! По-друге, усвідомити, що суспільство нагороджує індивіда тільки тоді, коли він служить суспільству!...

ДИЛЕМА: PRO DOMO SUA чи PRO BONO PUBLICO?

Древні латинці залишили нам максимуми, якими керуємося і понині. А максима – це формула, що виражає якусь моральну вимогу, логічний чи етичний принцип. Зокрема їх необхідно строго дотримуватися в газетярській деонтології, себто у професійній етиці.

Серед цих максимум є і такі, що виражають антитезу, вимагаючи правильного вибору. Наприклад – Pro domo sua або Pro bono publico. Тобто – «Для власного дому», «На захист себе», «Про себе» чи «Для загального добра».

А оскільки газета призначена «для загального добра», для служіння інтересам громади – у нашому випадку української громади, – то висновок може бути тільки однозначний.

У моїй газетярській практиці рядового журналіста, а потім головного редактора, доводилося стикатися не раз з такою дилемою, коли стаття того чи іншого співробітника тяжіла більше до Pro domo sua і менше до Pro bono publico.

Наведу приклад. На початку дев'яностих років, коли «Український вісник» тільки ставав на ноги, один молодий співробітник написав статтю, в якій йшлося про вчительську діяльність його батьків. Я знав їх – це були зразкові учителі, які присвятили своє життя вихованню молодих поколінь, вони заслуговували того, щоби про їхню працю за кафедрою знали читачі, знали про те, як у нелегких сільських умовах вони прищеплювали дітям любов до рідної мови. Отже, молодий співробітник писав чесно і правдиво про вчителів-батьків, котрі і його вивели в люди.

Та виникла дилема: чи годиться, аби син писав про своїх батьків, чи не буде це браком скромності, навіть більше того – порушенням газетярської етики? Як це сприймуть читачі?

Все ж таки статтю я надрукував, водночас пояснивши авторові, що, пишучи про рідних йому людей, легко допуститися суб'єктивності, кинути тінь на власну коректність і на об'єктивність головного редактора.

Чому ж мені пригадався цей давній трафунок з професійним етичним підтекстом?

А тому, що останнім часом до редакції надійшли дописи від кореспондентів, які бажають популяризувати на сторінках газети членів сім'ї, вони пишучи про їх працю, гарні успіхи на професійній і гро-

мадській ниві. Читаючи ці дописи, я не засумнівався у їх правдивості, не знайшов у них скритого бажання когось незаслужено похвалити. Але вагаюся їх друкувати, аби читачі не подумали, що газета має інтерес чи обов'язок когось популяризувати на своїх сторінках.

Надрукування таких матеріалів може мати цілий ряд небажаних наслідків: й інші теперішні чи потенціальні кореспонденти візьмуться за перо і почнуть писати про близьких їм осіб: братів, сестер, батьків, дружин, чоловіків і т.д. Виникнуть задрощі, якщо про одних друкувати, а про інших ні; почнуться різні здогади, мовляв, редакція має своїх фаворитів; може статися і таке, що описані позитивні риси та заслуги тих, про яких написано і надруковано, перебільшені.

Як бачимо – дилеми й дилеми. Тому раджу нашим кореспондентам писати про таких людей, які їм не рідня, а своєю працею та вчинками заслуговують доброго слова.

І тоді буде так, як у максимі мовиться: «Pro domo publico» – тільки «Для загального добра»

НЕМОВ ТОЙ ЦВЯШОК...

Коли сидиш і гадкуєш, особливо про пережите, часто вилонюєш із пам'яті літ далеких трафунок, які там засіли міцно і цупко, немов «той цвяшок в серце вбитий» /Іван Франко/. Та якщо в українського поета той цвяшок – то любов до дівчини, то в мене на разі вилонилося слово, що також означає любов, а це слово «навидіти».

Силкуюся пригадати коли і де, від кого я те слово вперше почув. Пригадав – від незабутнього друга Юрія Лукана, з яким у нас точилися задушевні розмови, коли я прибував у газетярські відрядження на Буковину і зупинявся не в готелі, а в його холостяцькій двокімнатній квартирі. Отож, оповідаючи про щось, Юрій сказав, що він когось «навидить». На мить я не второпав цього дієлова, мені здалося, що його утворив Юрій, віднявши він «ненавидіти» заперечну частку **-не**.

Це сталося, мабуть, тому, що в Серетській околиці я такого слова не чув і, як виявилось згодом, воно побутує у рідних місцях Юрія Лукана, зокрема в його рідному селі Грецьке /Калинешти-Єнаке/.

Від нашої розмови проминули десятиріччя, не пам'ятаю, чи слово «навидіти» використав Юрій Лукан у своїх романах. Трафунок цей застарівся, та ось, він зринув у пам'яті, і мені спало на думку заглянути у «Словарь української мови»

Грінченка: є воно у ньому чи немає.

Є – з наголосом на першому складі: «на́видіти». **«Він на́видить дівчину»; «Вони його дуже на́виділи».** А коли наголос на другому складі, то сенс слова міняється, означаючи **«насмотреть, усмотреть».**

У ЩО ВІРИТЬ ЧИ НЕ ВІРИТЬ МОСКВА

У перші роки горбачівської «гласності» небачений фурор викликав кінофільм **«Москва сльозам не вірить»**, в якому відкрито, без прикрас, змальовувалася радянська дійсність. Глядачі зі всього світу захоплювалися сміливістю сценариста та режисера – дивись, у «країні рад», де «кується світле комуністичне майбутнє» людини, розігруються людські драми, ллються сльози з любові. Імпонувала вже сама назва кінофільму, незвичне поєднання «Москва – сльози», пригадувалися оди, присвячені місту з червоною зіркою на Кремлі.

Мені ж пригадувалися й «крилаті» вірші українських поетів, присвячені радянській столиці: «Москва наша рідна, Москва наша славна...», пригадувалися довжелезні черги перед мавзолеєм «вождя народів» Леніна і т. д.

Та яке було моє здивування, коли, недавно, перечитуючи автобіографічний твір Максима Горького **«Детство, В людях, Мої университети»**, я натрапив на вираз, що через десятки років дав назву кінофільму часів «перестройки» і «гласности».

Максим Горький, який у молодості перебрав безліч професій, юнаком працював в іконописній майстерні, в якій майстри і підручні майстрів, серед яких і юний Пешков, майбутній славний письменник, часто розповідали про своє життя скитальників безмежними просторами Російської імперії. Звісно, зайшла мова і про Москву: **«Из всей мастерской только Жихарев был з Москве, о которой он говорил внушительно и хмуро: Москва слезам нд верит, там гляди в оба!»**

Як у воду дивився горьківський персонаж – Москва не вірила і не вірить сльозам, найперше «хазяїн» Кремля не вірить, заразивши цією невірою і свою «отару». Не вірила Москва трагедії чеченського народу, який прагнув скинути з себе імперські пута, не вірить і трагедіям людей у східних областях України, де та ж Москва спровокувала війну... Вірить тільки імперським загарбницьким амбіціям.

Михайло МИХАЙЛЮК

Відійшов у вічність ІВАН ДРАЧ /1936 – 2018/

Український світ чорним птахом облетіла вістка: у вівторок, 19 червня, після важкої хвороби на 82-му році життя помер у лікарні «Феофанія» український поет Іван Драч.

Не стало одного з найяскравіших поетів когорти шістдесятників, прозаїка, кіносценариста, публіциста, політичного і громадського діяча, першого лідера Народного Руху України, триразового депутата Верховної Ради, Героя України. Та перш за все – Іван Драч був людиною, яка беззавітно любила Україну, відчувала її душу. На творчому рахунку Івана Драча більше десяти збірок поезії, кіноповісті, сценарії. Іван Драч був надзвичайно скромним. **«Мої досягнення в поезії – це 5-10 віршів, які залишаться після мене. Цього досить, – казав. – Якщо покладу їх поряд з текстами будь-яких інших поетів, не зостануться непоміченими.»**

А втім, як заявив у інтерв'ю Радіо Свобода поет та видавець Іван Малкович – **«Поезія Івана Драча у 60-ті роки стала таким свіжим вітром, який пробудив інтерес у багатьох не тільки до української поезії й української літератури, а ширше – взагалі до всього українського. То був час, коли лише у метафорі можна було щось висловити, якимись натяками, щось таке, що не можна було висловити ніде. Іван Драч це теж дуже добре робив. Іван Драч був і поетичним лідером шістдесятників.»**

А відомий прозаїк Володимир Яворівський згадує: **«Коли вчився на першому курсі університету, побачив у «Літературній Україні» портрет красивого вже лисуватого хлопця на всю сторінку і заголовок «Ніж у сонці». Для нас, вихованих на ботанічній поезії з соловейками, це було нове відчуття світу, масштаб і космічність. Драч став лідером покоління, яке повернуло українську літературу з хуторянського ліричного начала обличчям до Європи – з раціоналізмом, оригінальністю думки.»**

Іван Драч був палким поборником єднання світового українства з історичною батьківщиною, тому він відвідав українські громади на всіх меридіанах, включно в Румунії. Ось, що пише він у своїй книжці публіцистики «Від Форуму до Форуму» /Київ, 2006/: **«Поняття – світове українство – народилося і набирає**

розмаху з відновленням Української держави. Для мене два поняття Українська держава і світове українство – тотожні, вони мають підтримувати одне одного. Світове українство має допомагати Українській державі, а Українська держава має допомагати світовому українству. Коли ми це зрозуміємо і впливатимемо взаємно одне на одного, тоді ми матимемо можливість вижити і бути. Бо у випадку занепадення одного чи іншого буде взаємне зникнення.»

Іван Драч разів п'ять побував в Румунії, вперше 1985 року, потім був на одному з сурівських

з'їздів, побував у Негостині, Тульчі, Дунайській дельті, колись задунайських українців.

Для мене незабутньою є присутність Івана Драча на святі Шевченка у буковинському українському селі Негостині 2011 року.

Про цю знаменну подію я написав репортаж **«Два великі сини України в Негостині»: «Березневого дня року божого 2011 в українському буковинському селі Негостині стали віч-на-віч двоє великих синів України. Перший, висічений у камені, на високому п'єдесталі, котрий віщою зорею прийшов на світ, щоби полегшити Україні пройти тернистий шлях до своєї національної гідності і незалежності /.../ Другий видатний син українського народу, якому судилося словом і ділом зробити вагомий внесок у здобуття Україною незалежності... Це була знакова і символічна зустріч.»**

У Сучаві, де зустрівся з представниками української громади, Іван Драч признався, що до 1985 року, коли вперше побував у нашій країні, майже нічого не знав про українців з Румунії. Того далекого року ми з Миколою Корсюком очам своїм не повірили, коли у літньому ресторані Спілки письменників побачили за столом видатного українського поета, який сидів там з грузинським письменником Сашком Ебанодзе і перекладачкою. Він прибув до Бухареста на якусь культурну подію. У Сучаві Іван Федорович признався, що вперше ми йому відкрили очі на нашу літературу, подарували йому наші книжки. Тоді ми зустрічалися з Іваном Драчем щодня протягом чи не цілого тижня у тому ресторані і дуже зблизилися. Відтоді були й інші зустрічі з Іваном Драчем, та перша зустріч залишилася незабутньою.

Після останньої зустрічі у Тульчі я мав надію зустрітися з Іваном Драчем знову ж таки в Бухаресті чи у Києві. Не судилося цій зустрічі збутися. Вже не назве мене Іван Федорович «Михайле, голубе сизий» – це про мою сивину...

А судилося написати ці болісні рядки про славного сина України Івана Федоровича Драча. Хай буде йому легкий спочинок у рідній українській землі поруч з сином Максимом...

Михайло МИХАЙЛЮК

Помер голова Чернівецької обласної спілки письменників

ВАСИЛЬ ДОВГИЙ /1941-2018/

24 червня у Чернівцях на 77 році життя відійшов у вічність Заслужений журналіст України, драматург, член Національної Спілки письменників України, голова обласної спілки письменників. Талановитий уродженець Заставнівщини все життя присвятив журналістиці. Буковина завжди пам'ятатиме ім'я Василя Довгого, яке житиме у його творах, у серцях тих, хто знав, любив і поважав знаного письменника.

Василь Довгий народився 1 серпня 1941 року в селі Онут Заставнівського району - письменник, журналіст, телеведучий. Заслужений журналіст України. Лауреат літературної премії імені Дмитра Загула (2015).

Навчався в Онутській восьмирічній школі, середню освіту здобув у с. Вікно. Закінчив Чернівецький державний університет (1965), факультет журналістики ВПШ (1976). Учителював, працював у Чернівецькому обкомі комсомолу, заступником начальника управління культури Чернівецького облвиконкому. Від 1976 – заступником генерального директора Чернівецької облдержтелерадіокомпанії.

Як письменник, дебютував драмою з життя

повоєнного буковинського села «Весняні пали» (1972). Автор одноактних п'єс «Одного серпневого дня» (1976), «Високе сонце» (1978), «Нью-Йоркська Марія» (1980), «Випікання долі» (1981), «Кордон» (1985), «Фортуна» (1987), «Чарівний топірець» (1991), двоактівки «Зачароване царство Мольфара». Написав низку п'єс і сценаріїв за прозовими творами Василя Стефаника (п'єса «Палій», Чернівецький укр. Музично-драматичний театр ім. Ольги Кобилянської, 1971 р., режисер Євгенія Золотова), Костянтина Поповича (6-серійний відеофільм за епопеєю «Бентежний світанок», 1984, студія «Молдова-фільм» і телебачення Молдови), Ольги Кобилянської (20-серійний відеофільм «Царівна», 1994, студія «Укртелефільм», Київ), Е. Гоффманна (п'єса «Лускунчик», Чернівецький театр ляльок, 2002.). Видав публіцистичні книги «Телевізійні діалоги» (1991) і «Світло Цецинської гори: Штрихи до історії Чернівецького телебачення» (ч. 1, 2003, у співавторстві); збірник п'єс «Колесо» (2006), роман «Розсекречений об'єкт» (2007).

Його публікації та телевізійні передачі вихо-

дили в ефір в Україні, Росії, Румунії, Югославії. Нагороджений Орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня.

Василь Довгий був щирим другом українців Румунії, зокрема українських письменників, співробітничав з ними. Кілька років тому Ботошанський театр ім. Міхая Емінеску поставив його п'єсу «Царівна» за одноіменною повістю Ольги Кобилянської. П'єсу переклав на румунську мову письменник і публіцист Іван Кідещук. Вистава мала великий успіх на сценах кількох сучасних міст і Бухареста.

Чарівний свищик

Французька народна казка

Жив собі король із красунею донькою, такою гарною, мов ясне сонечко, тільки непокірною і вередливою, як і всі королівські доньки.

Коли минув дівчині двадцять один рік, надумав король видати її заміж. Але хто не сватався до принцеси – ніхто їй не подобався. Батько ж наполягав на своєму. І тоді принцеса надумала одну хитрість: її нареченим стане той, хто виконає усе, що вона загадає.

У призначений день з'їхалися в королівський замок з усіх кінців землі багаті женихи. Але собою вони були не вельми гожі. Сміх та й годі.

А в юрбі, що зібралася на видовисько, стояв один пригожий хлопець. То був простий собі пастух, і попав він у королівський палац зовсім випадково.

Вирушив він рано-вранці з дому і стрів на дорозі стареньку бабусю з великою в'язкою хмизу. Важко було бідолашній таку ношу нести, от і взяв він у неї ту в'язку та й до самого дому провів стареньку.

На згадку подарувала бабуся хлопцеві свищик, звичайний дерев'яний свищик.

– Ось тобі за добрість моя нагорода. Коли з тобою що станеться, тільки свисни, і до тебе миттю мої помічники прийдуть.

От іде пастух дорогою, а його обганяють карети позолочені, панство ошатне та й простий люд. І всі кудись поспішають. Надумав пастух разом з усіма піти – так і потрапив до королівського палацу.

Зібралися женихи в залі. Принцеса принесла в кошику золоті яблука і кинула їм одне.

– Хто піймає, той буде нареченим! – каже.

Отож кинула вона золоте яблуко, а женихи хто куди порозбігалися, видно, злякалися, що вдарить. Усі сміються, а найдужче – молодий пастух. Дуже сподобався йому принцесин жарт.

Кинула королівська донька друге яблуко. Тепер женихи почали ловити його. Але й цього не впіймали.

Та ось вона втретє кинула золоте яблуко. Женихи заметушились, загаялись, а пастух (спритний був хлопець) хап! – і піймав яблуко.

– Оце, ваша величність, мій наречений! – каже принцеса батькові. Нездарма ж вона примхлива була. Але такого вже король не сподівався.

І придумав він для нареченого ще три випробування.

– Є у мене в зайчатнику сто зайців. Завтра поженеш їх у поле пасти, ввечері всіх додому приженеш.

Рано-вранці випустили зайців у поле, а вони й порозбігалися хто куди. Ну як їх зібрати?

Згадав пастух про дерев'яний свищик. Засвистів – і з усіх боків позбігалися до нього зайці. Рівно сто!

Здивувався король і звелів своїй доньці йти в поле до пастуха.

– Роби що хочеш, тільки умов його продати тобі хоч одного зайця.

Перевдяглася принцеса простою селянкою і побігла в поле. Дуже їй цікаво було, хто кого перехитрить: вона пастуха чи він її.

– Чи не продаси бідній дівчині зайця? – спитала вона пастуха.

А хлопець зразу догадався, що це принцеса.

– Не продаються зайці. Але заслужити одного ти можеш. Посидь зі мною на травичці, поцілуй мене!

Розгнівалася принцеса, та що вдієш – сіла поруч з пастухом, побалакала. Потім, зажмурившись, поцілувала парубка, а він посадив її у кошик зайця.

Коли ж підійшла принцеса до замку, засвистів пастух у свищик, заєць вискочив з кошика і втік.

Розлютився король і вирішив сам у поле їхати. Перевдягся в селянський одяг і верхи на віслюку приїхав до пастуха. А той упізнав і короля.

– Продай зайця, пастуше!

– Мої зайці не продаються. Але заслужити одного ти можеш. Поцілуй тричі свого віслюка – от і матимеш зайця.

Довелося королеві цілувати віслюка. Але й цього разу заєць втік, а король пошився в дурні. Єдина втіха, що, може, не впізнав його пастух.

На другий день король придумав пастухові нове діло.

– Коли настане темна ніч, спустишся у підвал, там засипано в одну купу сто мірок гороху і сто мірок сочевиці. До ранку перебереш їх і складеш на дві рівні купи.

Коли споночило, хлопець спустився у підвал і посвистів у свій свищик. І враз поналазили з усіх щілинок мурашки, та жуки, та комашки і, поки пастух спокійно собі спав, як і належить людям, перебрали горох і сочевицю, розділили на дві рівні купи.

Розсердився король і дав пастухові третє, останнє завдання.

– Піди в мою королівську пекарню і поїж увесь хліб, усі булки й тістечка! Щоб уранці там нічого не було!

Засвистів пастух у свій чарівний свищик – понабігали пацюки та миші з усього королівства і хутко впоралися з хлібом та булками. Сміявся б король на голодний шлунок, якби йому до сміху було!

– Що ж, усі мої завдання ти виконав, можеш брати принцесу. Але наостаннє зроби мені невеличку послугу – наповни оцей мішок брехнею. Наповниш – і принцеса твоя!

Надумав пастух до брехні трохи правди додати і каже:

– Ваша величність, ви спочатку звеліли мені зайців пасти. Пасу я. І приходять до мене принцеса, перевдягнена селянкою. Попросив я її поцілувати мене. І принцеса виконала моє прохання, як я ваше.

– Брехня! – заволав король.

– Брехня то й брехня, – погодився пастух. – Півмішка, значить, уже є.

Потім додав ще трохи правди:

– А після принцеси приїхав до мене сам король у селянській одязі і тричі...

– Досить, досить! Мішок повен! – закричав король. – А якщо повен і принцеса не перечить, то настала пора весілля відгуляти.

Принцеса не перечила. І незабаром відгуляли пишне весілля.

ЧИ ЗНАЛИ ВИ?

Як виникло слово «математика»?

Слово «математика» виникло в древній Греції в 5-му столітті до н. е. Древні греки знали чотири «математи»:

- 1) вчення про числа (арифметику);
- 2) теорію музики (гармонію);
- 3) вчення про фігури і виміри (геометрію);
- 4) астрономію і астрологію.

Чому в одній годині 60 хвилин?

Ви знаєте чому в одній годині 60 хвилин? А не, скажімо, 100? Винуватцями цього є вавилонянини і шумери, які використовували складну

шестидесяткову систему числення. Слідом за ними цю систему стали використовувати грецькі астрономи, а потім араби. Так шумеро-вавилонська система дожила до наших днів.

Марновірство

Президент США Франклін Рузвельт ніколи не подорожував 13-го числа і не давав обідів на 13 персон. Також боязною число 13 відомі Наполеон і Герберт Гувер.

Геніальність – це хвороба?

У Гіппократа запитали: «Чи правда, що геніальність – це хвороба?». «Безумовно, – відповів Гіппократ, – але дуже рідкісна і незаразна».

ГУМОР

ЕКОНОМІЯ

Після закінчення навчального року другокласник Петрик прибіг додому і радісно закричав:

- Тату, мамо, я зробив для вас економію!
- Яку економію?
- Вам не доведеться цього року купувати мені підручники!
- Чому?
- Я залишився ще на рік у другому класі.

ОДНА СЕКУНДА ДО ПЕРЕМИР'Я

Двох школярів перехожий привів до школи.

– Вони вчинили бійку на вулиці.

– Неправда! – вигукнув один

з учнів. – Коли ви підійшли до нас, ми вже збиралися помиритися!

ПІСЛЯ УРОКІВ

– То кого ж сьогодні викликали?

– Тебе, матусю.

КУДИ ПОСПІШАТИ

– Швидше збирайся, а то запізнишся в школу, – каже мама синові.

– Нічого, школа відчинена цілий день.

ЗАПИТАННЯ

Закінчується навчальний рік. Син збирається до школи:

– Мамо, зараз я першокласник, а наступного року я буду другорічним?

У НЕГОСТИНІ ЩЕ НЕ ПРОПАЛИ ВЕСІЛЬНІ ЗВИЧАЇ

Колись, в Негостині весілля відбувалося дома, починалося воно в суботу і тривало до понеділка увечері. В суботу вечером шили вінок молодому і молодій у кожного дома. Сходилися до хати лиш

самі жінки, бо то є жіночий вечір. Велика матка сідала за стіл, а округ неї засідали свашки. З правого і з лівого боку сідала найближча родина і тримала по свічці запаленій, поки матка пошеє вінок, а другі свашки починали співати весільні пісні для молодих.

Так відбулося велике весілля місяця травня в сім'ї нашої Сільвіки – члена гуртка «Негостинські голоси».

Женила другого сина, Джордже, котрий також був колись нашим членом, грав на акордеоні і давав нам тон. Цілий наш гурток жінок був запрошений «до вінка», як кажуть дружки і світівки, коли ходять із запрошенням. Велика матка була наша Христина, член нашого гур-

тка, бо вона є тітка молодого. Матка сіла за стіл, дістала два колачі, а зверху таріль з барвінком, бронзом, червону нитку в іглі і зізлочку, на якій шила вінок. Родичі передають матці і просять, щоб вшила вінок до шлюбу молодому, а потім частують. Як нема одного із родичів, то заступає брат або сестра, одружені перший раз. Так було і тут, бо у молодого тата вже нема, а мама запросила старшу сестру з мужем. Матка подякувала і почала шити вінок, а свашки і наш гурток почали співати найкращі весільні пісні. Тут можу згадати «Садом, садом садовину», «Червона калина», «Журилися сусідочки», «Ой де ти сіла, де си поділа», «Чорні очі, як терен», «Крайня хата на помості», «Ой на горі церква». Коли матка скінчила шити, закликала маму і віддала вінок для молодого, їй подякували, почастували, а потім всі гості почали побувати. В цей час прийшов батько великий, зайшли і друзби.

Вся подія триває десь до півночі, а при кінці велика матка просить знову колачі з вінком і виводяться всі разом надвір і співають «Виводімся з цієї хати на подвір'я погуляти.»

У весільний день матка причепила вінок на костюм, коло серця молодому, а

під ним 100 леїв на щастя. Так все відбувається і дома в княгині, в молодій, як кажуть у нас. Починає велике весілля, вінчання в церкві, побування а на третій день вечером відбувається відгризання. І так побувають всі три дні і три ночі.

Від нашого гуртка бажаємо молодим «Многая літ прожити, щасливого життя і від доброго Бога багато здоров'я».

Феліція ГРИГОРАШ
Фото авторки

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România